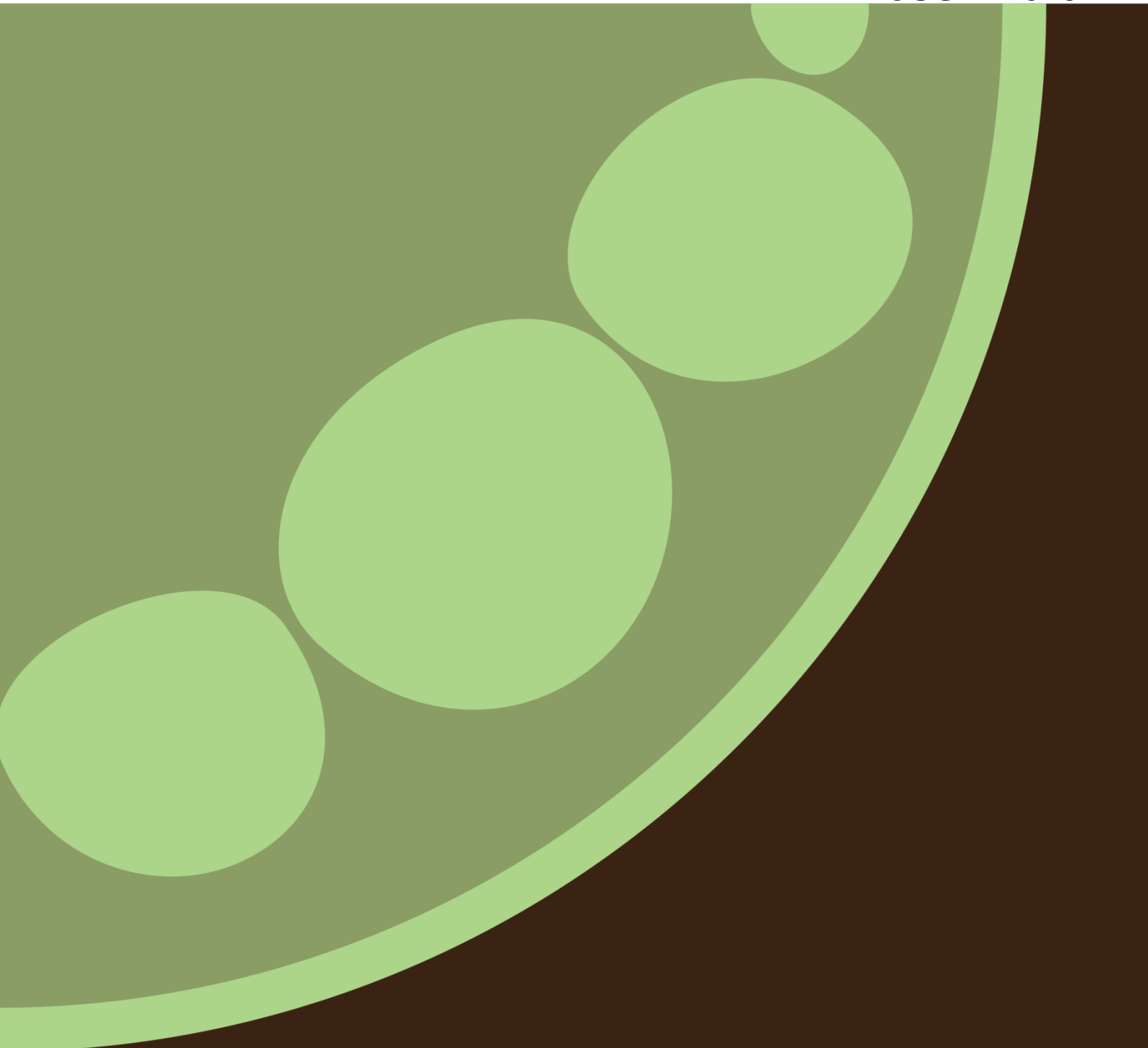

EESTI TOIDUKAUPADE POSITSIOON SISETURUL

JUUNI 2013

TURU-ÜLEVAADE

AGRISEIRE

TNS EMOR

Uuringu eri etappides osalesid ja olid vastutavad:
Aivar Voog, Sirje Spiegelberg, Ines Mirov, Maire Nõmmik

Tellijapoolne kontaktisik: Aleksander Vukkert

AS Emor

Tammsaare Ärikeskus
A. H. Tammsaare tee 47
11316 Tallinn

t: +372 626 8500

f: +372 626 8501

emor@emor.ee

www.emor.ee

Töö on teostatud Eesti Põllumajandusministeeriumi tellimusel.

©TNS Emor

Sissejuhatus

Töö eesmärgiks on selgitada välja:

kauplustes pakutavate kaupade sortimendi laius ja kodumaiste ning importkaupade osakaal kaupluste sortimendis; kodumaiste ja importkaupade hinnatase; kodumaiste ja importkaupade osatähtsus kaupluste käibes.

Uuringu andmete kogumiseks kasutas TNS Emor järgmist metoodikat:

1. Kaupade sortimendi ja kodumaiste ja importtoiduainete käibe osakaalu arvutuste aluseks on võetud vaadeldud kaubagrupi kogu kaupluses müügil olev sortiment.
2. Sortimendi- ja hinnavaatlus teostati 26 kaupluses üle Eesti. Valimisse kuulunud kaupluste valiku aluseks on jaekettide ligikaudsed turuosad Eestis.
3. Vaatlused viidi läbi perioodil 10.04.-20.05.2013.
4. **Vaatluse all oli 27 kaubagrappi:** piim; juust; sulatatud-, määride ja toorjuustud; jogurt; kohupiim; või; jäätis; margariin; toiduõli; veise-, sea- ja linnuliha; lihakonservid; keedu- ja suitsuvorstid; suitsuliha; leib; nisujahu; küpsised; makaronitooted; õlu; viin; mahl; kaerahelbed; konservkurk; värske kurk ja tomat.
5. Igas kaupluses fikseeris TNS Emori vaatleja kõikides eespool nimetatud kaubagruppides kõik tootenimetused ja kaupade tootjamaa. Tootjamaa on määratud kindlaks pakendil oleva tootjamaa järgi (eraldi tekstiline märged või joonkoodis sisalduv info). Kodumaise kaubana käsitletakse Eestis asuva töötaja poolt toodetud kaupa.
6. Lisaks koguti kauplusekettide esindajatelt teavet kodumaise ja importkaupade osakaalu kohta erinevate tooterühmade käibes möödunud aastal.
7. Uuringutulemuste analüüsis on kasutatud ka TNS Emori poolt läbi viidud uuringu "*Eesti elanike toitumisharjumused ja toidukaupade ostueelistused 2012*" tulemusi.
8. Lisaks fikseeriti igas kaupluses kodu- ja välismaiste toidukaupade hinnad järgmisi põhimõtteid järgides:
  - piim - kilepakendis 2,5% lehmapiimad;
  - juust - enamlevinud juustud nii lahtisena kui ka pakendatult, v.a väikepakendid (< 200 g) ja viilutatud pakendid;
  - sulatatud juust - karpidesse pakendatud enamlevinud määride-, võide- ja toorjuustud (v.a kitsepiima- ja spetsiifiliste lisanditega määridejuustud);
  - jogurt - 0,5 kg ja väiksemates pakendites (mets)maasikamaitsetelised piima- ja koorejogurtid;
  - või - enamlevinud müügil olevad lehmapiimast valmistatud 82% rasvasisaldusega võid;
  - kohupiim - 250 g pakikohupiimad;
  - jäätis - enamlevinud 0,8-1 l pakendis vaniljejäätised;
  - margariin - kõik müügil olevad margariinid, v.a küpsetusmargariinid;
  - toiduõli - enamlevinud päevalille- ja rapsiõlid;
  - veiseliha - veise kondita abaliha, supilha ja bõfstrooganov;
  - sealiha - seakaelakarbonaad, kondita seapraad;
  - linnuliha - maitsestatamata kana- ja broilerifileed;
  - lihakonservid - kõik sea- ja veiselihakonservid;
  - keeduvorst ja viinerid - enamlevinud keeduvorstid ja viinerid nii lahtiselt kui ka pakendatud (v.a väikepakendid (< 200 g) ja viilutatud pakendid);
  - suitsuliha - kõik suitsutatud sea- ja veiseliha, v.a väikepakendid (< 200 g) ja viilutatud pakendid;
  - suitsuvorstid - kõik sea- või loomaliha suitsuvorstid, v.a väikepakendid (< 200 g) ja viilutatud pakendid;
  - leib - mustad, peen- ja rukkileivad (v.a tasku-, tera- ja koorikleivad);
  - nisujahu - kõrgema sordi nisujahu (v.a mahetooted);
  - küpsised - enamlevinud ilma täidiseta ja katteta pakiküpsised;
  - makaronitooted - enamlevinud tavalised pastad (v.a lasanjeplaadid, spagetid, *cannelloni*'d ja *tortellini*'d ja mahetooted);
  - õlu - enamlevinud tooted, nii eri suurusega plekkpurgid, klaaspudelid kui ka plastpudelid;
  - viin - enamlevinud tooted, eri suurusega klaas- ja plastpudelites;
  - mahl - 1 l õunamahl;
  - kaerahelbed - enamlevinud tavalised ilma lisanditeta kaerahelbed;
  - konservkurk - kõik terved marineeritud ja hapukurgid klaaspurgis;
  - kurk - pikk värske kurk;
  - tomat - tavaline punane tomat.
9. 2012. aasta andmeid on aruandes läbivalt korrigeeritud vastavalt täpsustunud infole.

Eesti toidukaupade positsioon siseturul

Eesti toidukaupade positsioon siseturul - kokkuvõte

TNS Emori poolt 2013. aasta maikuus läbi viidud sortimendi- ja hinnavaatluse käigus kaardistatud tootegruppides oli kodumaiste toodete osakaal sortimendis kokku keskmiselt 57%. Võrreldes 2012. aastaga on kodumaiste kaupade osakaal Eesti jaekaubanduse sortimendis veidi vähenenud - siis moodustasid kodumaist päritolu toidukaubad 59% sortimendist. Jaekettide esindajad hindavad kodumaise kauba osakaaluks rahalises käibes 56%.

Sarnaselt möödunud aastale oli sortimendis kodumaiste toodete osakaal suurim leibade kategoorias, kus ei tuvastatud ühtegi välismaist päritolu toodet. Väga kõrge oli Eestis valmistatud toiduainete osakaal ka suitsuliha ja suitsuvorstide, keeduvorstide ja viinerite kategoorias (94-98%). Kõige väiksem (1-10%) oli eestimaise toodangu osakaal makaronitoodete, margariini ja toiduõlide kategoorias.

Vaadates kodumaiste kaupade osakaalu jaekettide rahalises käibes 2012. aastal, selgub, et suurima osakaaluga on kodumaine toodang leiva (96%), piima (87%) ja suitsuvorstide (78%) puhul. Väikseim on kodumaise toodangu osakaal margariini (18%), toiduõli (17%) ja makaronide (9%) käibes. Kui võrrelda 2012. aasta andmeid 2011. aastaga, ilmneb, et kodumaise kauba osatähtsus käibes on valdavas osas tooterühmadest langenud. Suuresti on see tingitud kodumaise kauba oluliselt ebasoodsamast hinnast.

Piimatoodete kategoorias on nimetuste arv kasvanud pea kõigis tooterühmades, v.a jogurt. Kuna aga ka välismaiste piimasaaduste valik on aastaga laienenud, on see tinginud kodumaiste toodete osakaalu vähenemisest sortimendis ja seda läbivalt kõigi piimatoodete puhul. Kodumaiste piimatoodete hinnad on üldjoontes püsivad stabiilsena: mõne protsendi on langenud piima, juustu ja jäätise keskmine hind, veidi kallinenud on aga sulatatud juust, või ja kohupiim. Mõnevõrra enam ehk 11% on tõusnud Eestis valmistatud jogurti keskmine hind. Jaekettide 2012. aasta piimatoodete käibest moodustavad kodumaised piimatooted kokku keskmiselt 73%.

Erinevaid **lihatooteid** on Eesti kauplustesse võrreldes 2012. aastaga juurde tulnud kõikides rühmades peale veiseliha, kus nimetuste arv on vähenenud 5%. Suitsuliha, suitsuvorsti, keeduvorsti ja viinerite ning linnuliha puhul on kodumaise tootevaliku osakaal kogusortimendist jäänud sisuliselt samaks. Kohalike lihakonservide ja veiseliha osatähtsus vastavate tooterühmade valikus on kasvanud, mõnevõrra vähenenud on vaid sealiha osakaal kogu Eestis müüdava sealiha sortimendist. Eesti linnuliha on aastaga odavnenud 7%, ent ülejäänud kodumaiste lihatoodete keskmised hinnad on tõusnud - sõltuvalt tooterühmast kuni 22% (lihakonservid).

Teraviljatoodete valik tervikuna on 2013. aastal enamjaolt laienenud. Erandiks on vaid nisujahu nimetuste arv, mis vähenes aastaga umbes viiendiku. Laienes nii küpsiste (12%), kaerahelveste (9%) kui ka leiva (6%) valik. Kui vaadata kodumaiste toodete osakaalu sortimendis, ilmneb, et välismaiseid leibasid sortimendivaatluse käigus Eesti kauplustest ei leitud. Kasvanud on kodumaise nisujahu osakaal sortimendis, vastav näitaja aga vähenes kaerahelveste, küpsiste ja makaronide puhul. Eesti teraviljatoodete hinnad on võrreldes aastatagusega liikunud erisuunaliselt. Kallinenud on kaerahelbed (9%), nisujahu (8%) ja leib (1%), odavnenud aga küpsised (4%).

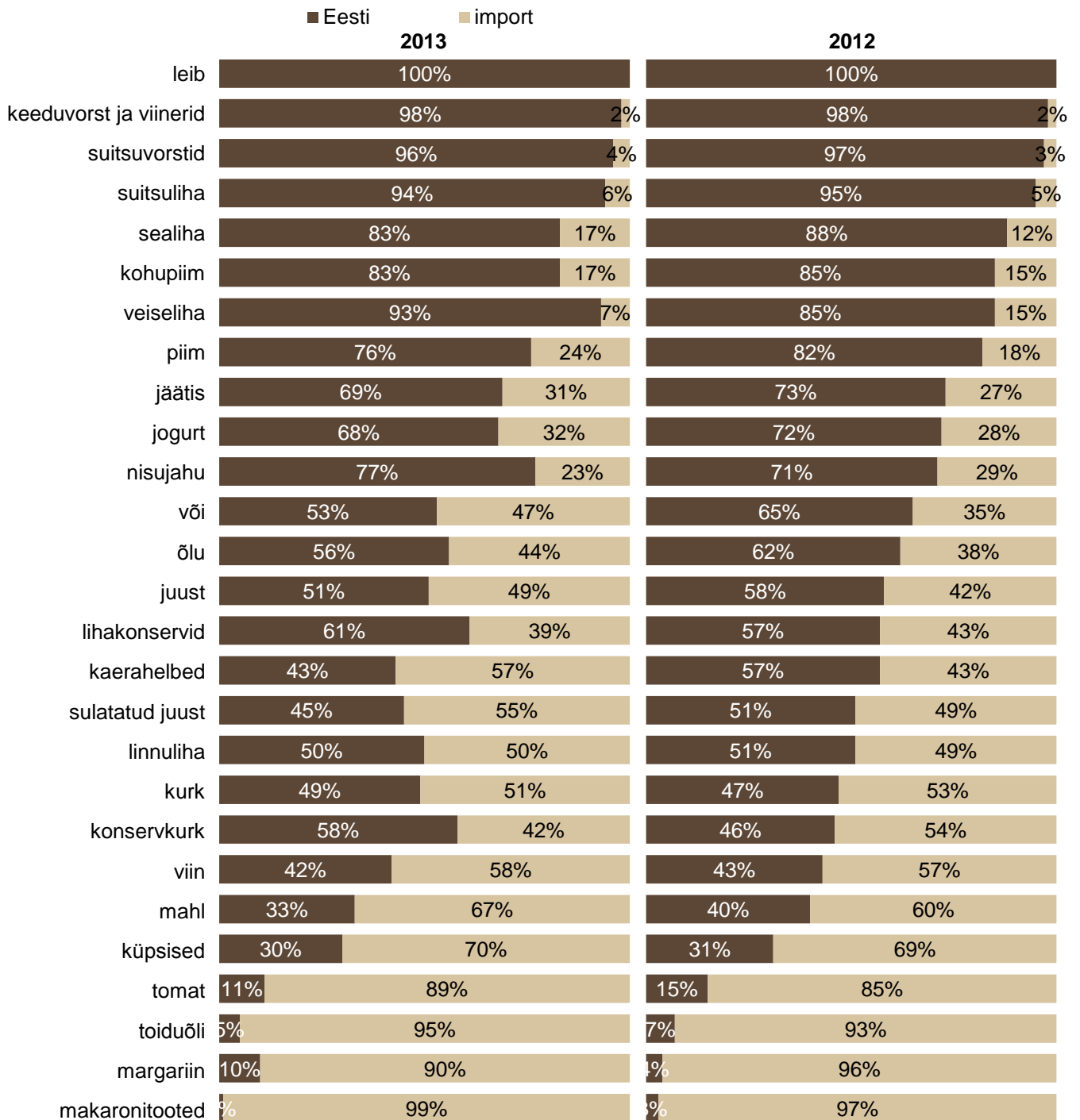
Jookide kategoorias on sortiment püsivad sarnasena 2011. aastaga nii kodumaisel õllel kui ka mahlal, laienenud on aga eestimaise viinade valik. Osakaalu poolest on kodumaise toodangu tähtsus sortimendis 2013. aastal vähenenud, ka möödunud ehk 2012. aasta jaekettide käibeandmed näitasid kodumaise toodangu osakaalu langust kogukäibest. Kodumaise õlle hind on tõusnud 3%, viina hind on jäänud samale tasemele ning Eestis toodetud mahl oli 2013. aastal kümnendiku võrra kallim kui möödunud aasta samal ajal.

Muude toidukaupade osas on liikumised olnud erisuunalised. Eestimaise toiduõli puhul on kasvanud nii nimetuste arv kui ka osatähtsus sortimendis. Kodumaine toiduõli liigub aga vastupidises trendis - vähenenud on nii nimetuste arv kui ka osakaal kogusortimendis. Eesti margariinid on aastaga kallinenud 46%, toiduõlid aga odavnenud 12%. Kodumaise värsketomati ja kurgi nimetuste arv kaupluse kohta on sisuliselt püsivad muutumatuna, kodumaiste konservkurgide valik on aga vähenenud 4%. Kuna konservkurgi puhul on imporditud sortiment vähenenud enam kui kodumaiste oma, on kodumaise konservkurgi osatähtsus sortimendis tõusnud, seevastu aga kodumaise värsketomati ja kurgi osakaal sortimendis on langenud.

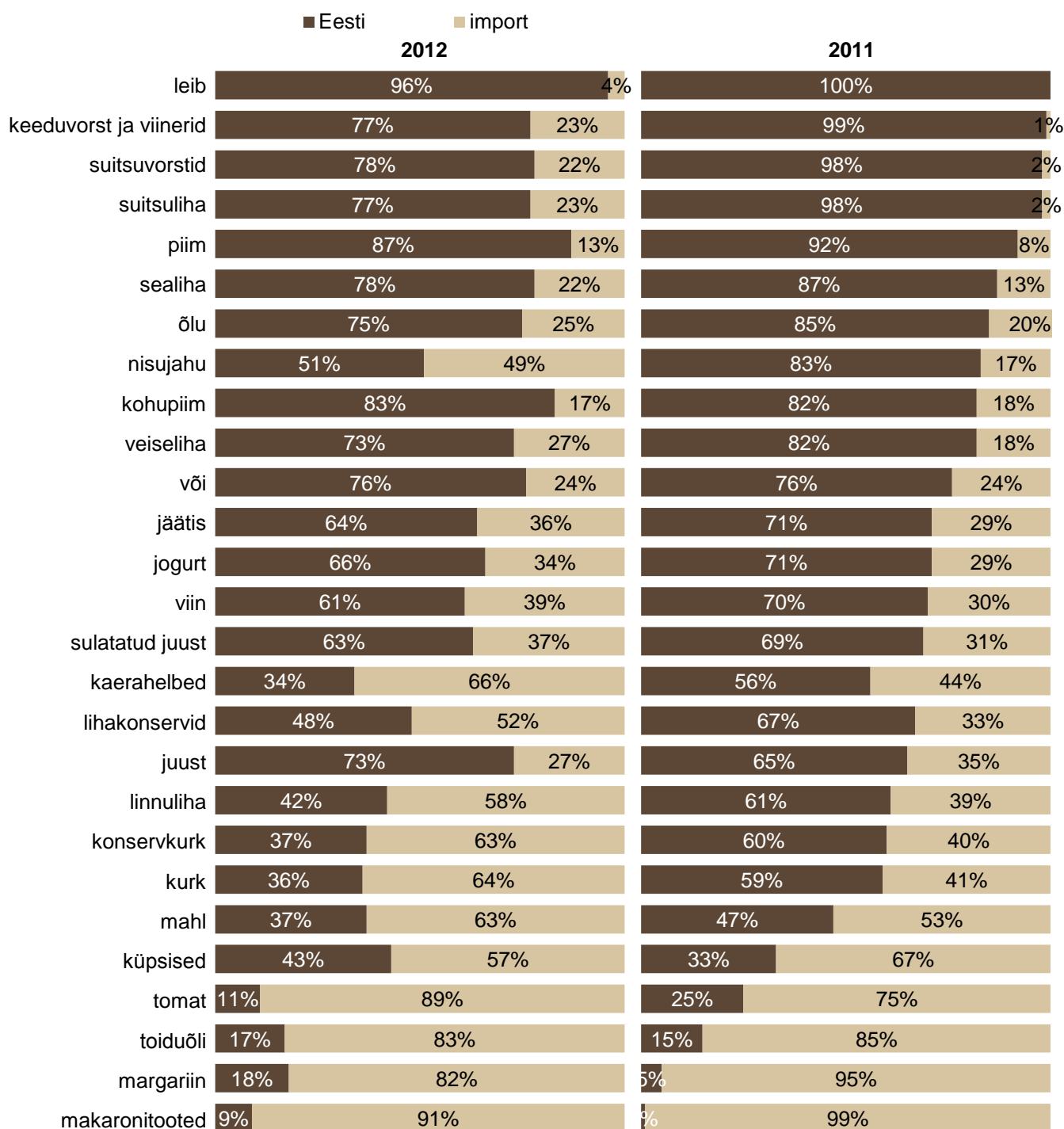
Eesti toidukaupade positsioon siseturul

Kodumaise kauba osatähtsus sortimendis
(nimetuste alusel)

Joonis 1

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus, jaekettide esindajate andmed

	2013			2012		
	import	eesti	erinevus	import	eesti	erinevus
Piim	0,49	0,57	16%	0,63	0,59	-6%
Juust	8,22	7,32	-11%	8,31	7,55	-9%
Sulatatud juust	5,98	6,52	9%	5,26	6,34	21%
Jogurt	2,12	2,64	24%	2,42	2,38	-2%
Või	7,01	8,22	17%	7,01	7,89	13%
Kohupiim	4,31	3,23	-25%	4,80	3,14	-35%
Jäätis	2,12	2,28	8%	2,13	2,31	8%
Veise-liha	8,44	10,09	20%	6,98	9,62	38%
Sealiha	4,82	6,04	25%	4,88	5,56	14%
Linnuliha	6,44	6,21	-4%	6,31	6,70	6%
Liha-konservid	4,13	6,11	48%	4,01	5,02	25%
Keedu-vorst	2,12	4,28	102%	2,21	4,21	90%
Suitsu-vorst	9,67	8,24	-15%	11,69	7,59	-35%
Suitsuliha	7,59	8,68	14%	7,48	7,59	2%
Nisujahu	0,58	0,83	43%	0,64	0,76	19%
Kaerahelbed	1,90	1,80	-5%	2,23	1,65	-26%
Leib	-	1,58	-	-	1,56	-
Küpsised	3,62	3,19	-12%	3,55	3,31	-7%
Makaronid	2,44	-	-	2,47	-	-
Õlu	2,06	1,68	-18%	2,47	1,64	-34%
Viin	21,52	14,53	-32%	19,64	14,58	-26%
Mahl	1,41	1,22	-14%	1,33	1,03	-23%
Margariin	2,72	5,69	109%	2,56	3,89	52%
Toiduõli	2,59	2,48	-4%	2,52	2,80	11%
Konservkurk	1,79	3,13	75%	2,12	2,48	17%
Värske kurk	1,77	2,68	52%	1,33	1,76	32%
Tomat	1,76	4,05	131%	2,00	4,24	112%

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

TNS

Piimatooted

PIIMATOOTED

Joogipiim

2013. aasta sortimendivaatluse perioodil oli Eesti kauplustes müügil keskmiselt 11 piima, neist 8 kodumaist ja 3 importtoodet (tabel 2).

Kogu piima sortimendist oli kodumaiste toodete osakaal nimetuste alusel 76%. Lisaks Eestis toodetud piimale on sortimendis suurema osakaaluga veel Lätis ja Soomes toodetud piimad (joonis 5).

Piima keskmine hind kauplustes oli 2013. aasta sortimendivaatluse ajal 0,57 €/l (arvestades kilepakendis 2,5% lehmapiimasid) (tabel 3).

Eesti piim maksis 0,57 €/l, importpiim aga 0,49 €/l. Nii kodumaine kui ka importpiim on viimase aasta jooksul odavnenud – vastavalt 3% ja 22%.

Kaupmeeste hinnangul moodustas 2012. aastal kohalik piim kogu piima müügikäibest 87% (joonis 4).

Juust

Vaatlusperioodil oli kauplustes müügil keskmiselt 124 nimetust juustu, neist 64 kodumaist ja 60 importtoodet (tabel 2).

Kogu juustu sortimendist oli kodumaiste toodete osakaal nimetuste alusel 51%. Lisaks Eestis toodetud juustule on suurema osakaaluga sortimendis veel Saksamaal ja Prantsusmaal toodetud juustud (joonis 5).

Juustu hind oli kauplustes keskmiselt 7,38 €/kg, sealjuures kodumaise juustu hind oli 7,32 €/kg, importjuust maksis aga 8,22 €/kg (tabel 3).

Jaekettide esindajad hindasid kodumaise juustu osakaaluks juustu 2012. aasta müügikäibes keskmiselt 73% (joonis 4).

Sulatatud, määride- ja toorjuustud

Käesoleval aastal kaardistasid TNS Emori vaatlejad Eesti kauplustes keskmiselt 37 nimetust sulatatud, määride- ja toorjuustu. Neist 17 olid kodumaised ning 20 importtoodet (tabel 2).

Kogu sulatatud, määride- ja toorjuustude sortimendist moodustasid kodumaised tooted nimetuste alusel veidi alla poole ehk 45%. Lisaks Eestis toodetud sulatatud, määride- ja toorjuustudele on suurema osakaaluga selle kaubagrupi sortimendis veel Saksamaa, Soome ja Poola tooted (joonis 5).

Sulatatud juustu hind kauplustes on aastaga veidi tõusnud. Kui eelmisel aastal maksis see 5,93 €/kg, siis sel aastal on hind kauplustes keskmiselt 6,3 €/kg (tabel 3).

Kodumaise sulatatud juustu hinnaks kujunes 6,5 €/kg, imporditud sulajuustu hinnaks aga 6 €/kg.

Kaupmeeste hinnangul moodustasid 2012. aastal kohalikud sulatatud, määride- ja toorjuustud kaubagrupi kogukäibest 63% (joonis 4)

Jogurt

Vaatlusperioodil oli kauplustes müügil keskmiselt 78 nimetust jogurtit, neist 53 nimetust kodumaised ja 25 välismaised (tabel 2).

Kodumaiste toodete osakaal kogu sortimendist nimetuste alusel oli 68%. Lisaks Eestis toodetud jogurtile on suurema osakaaluga sortimendis veel Poolas ja Lätis toodetud jogurtid (joonis 5).

Jogurtite keskmine hind oli kauplustes 2,6 €/l. Eestimaine jogurt maksis 2,5 €/kg, importjogurt aga 2,1 €/kg (tabel 3).

Kaupmeeste hinnangul moodustasid 2012. a jogurtite müügikäibest kohalikud tooted 66% (joonis 4).

Või

Vaatlusperioodil oli kauplustes müügil keskmiselt 18 nimetust võid, neist 10 kodumaist ja 8 importtoodet (tabel 2).

Kodumaiste toodete osakaal kogu sortimendist nimetuste alusel oli 53%. Lisaks Eestis toodetud võile leidis kauplustes enam veel Soome, Leedu ja Prantsusmaa päritoluga võid (joonis 5).

2013. aasta vaatluse ajal oli või keskmine hind kauplustes 7,9 €/kg. Eestis toodetud või maksis 8,2 €/kg, importvõi 7 €/kg (tabel 3).

Kohaliku toodangu osakaaluks vastava tooterühma kogukäibest 2012. aastal hindasid kaupmehed 76% (joonis 4).

Kohupiim

Vaatlusperioodil oli kauplustes müügil keskmiselt 68 nimetust kohupiima, neist 57 kodumaist ja 11 importtoodet (tabel 2).

Kodumaiste toodete osakaal kogu sortimendist nimetuste alusel oli 83%. Lisaks Eestis toodetud kohupiimale on suurema osakaaluga sortimendis veel Lätis ja Leedus toodetud kohupiimad (joonis 5).

Kohupiima keskmine hind oli kauplustes 3,3 €/kg (tabel 3). Kohalikku päritolu kohupiima hind oli 3,2€/kg, importkohupiim aga maksis 4,3 €/kg.

Kaupmeeste hinnangul moodustasid kogu müügikäibest kohalikud kohupiimad 83% (joonis 4).

Jäätis

Vaatlusperioodil oli kauplustes müügil keskmiselt 101 nimetust jäätist, neist 69 kodumaist ja 32 importtoodet (tabel 2).

Kodumaiste toodete osakaal kogu sortimendist nimetuste alusel oli 69%. Lisaks Eestis toodetud jäätisele on suurema osakaaluga sortimendis veel Leedus ja Poolas toodetud jäätised (joonis 5).

Jäätise keskmine hind oli kauplustes 2,2 €/l (tabel 3); Eesti jäätis maksis keskmiselt 2,28 €/l, importjäätis aga 2,12 €/l.

Kaupmeeste hinnangul moodustasid jäätise kogu müügikäibest kohalikud jäätised 64% (joonis 4).

KOKKUVÕTE

Sortiment. Võrreldes möödunud aastaga on Eestis 2013. aastal laienenud kõikide piimatoodete sortiment, v.a jogurt. Protsentuaalselt kasvas või (75%) ja sulatatud juustu (26%) nimetuste arv. Piimatoodete valik kauplustes on suurenenud peamiselt tänu importtoodete arvu tõusule. Turule on tulnud juurde ka kodumaiseid tooteid, ent välismaise kauba jõulisema pealetungi tõttu jääb Eestis valmistatud piimatoodete osakaal kogusortimendis 2012. aastaga võrreldes väiksemaks. Siiski on kõigis vaadeldud tooterühmades (v.a sulatatud juust) kodumaise toodangu osakaal vähemalt 50% ehk üle poole.

Hinnad. Piimatoodete kategoorias on hinnad 2013. aastal liikunud erisuunaliselt. Import- ja kodumaiste piimatoodete hindadest kokku on langenud piima, juustu ja jäätise hinnad, kallinenud aga sulatatud juust, jogurt, või ja kohupiim.

Kodumaisest toodangust on kallinenud jogurt (11%), või (4%), sulatatud juust (3%) ja kohupiim (3%), odavnenud aga piim (3%), juust (3%) ja jäätis (1%).

Importtoodang on võrreldes 2012. aastaga valdavalt odavnenud. Hind on langenud piimal (13%), jogurtil (12%), kohupiimal (10%) ja juustul (1%). Samale tasemele on jäänud või hind; kallinenud on vaid sulatatud juust (14%). Võrreldes kodumaiste ja importtoodete hindu, näeme, et kodumaised tooted on odavamad juustu ja kohupiima kategoorias, kallimad aga jogurti, või, piima, samuti sulajuustu ja jäätise osas.

Käive. Võrreldes kaupmeeste hinnanguid kodumaiste piimatoodete käibe osas, ilmneb, et võrreldes 2012. aastaga on muutused erisuunalised.

Eestis valmistatud toodete osakaal vastava kaubagrupi käibest on langenud piima, sulatatud juustu, jogurti ja jäätise kategoorias. Võrreldes 2011. aastaga on käibe osakaal tõusnud aga kodumaisel juustul ja kohupiimal. Samaks on jäänud vaid kodumaise jäätise osakaal käibes.

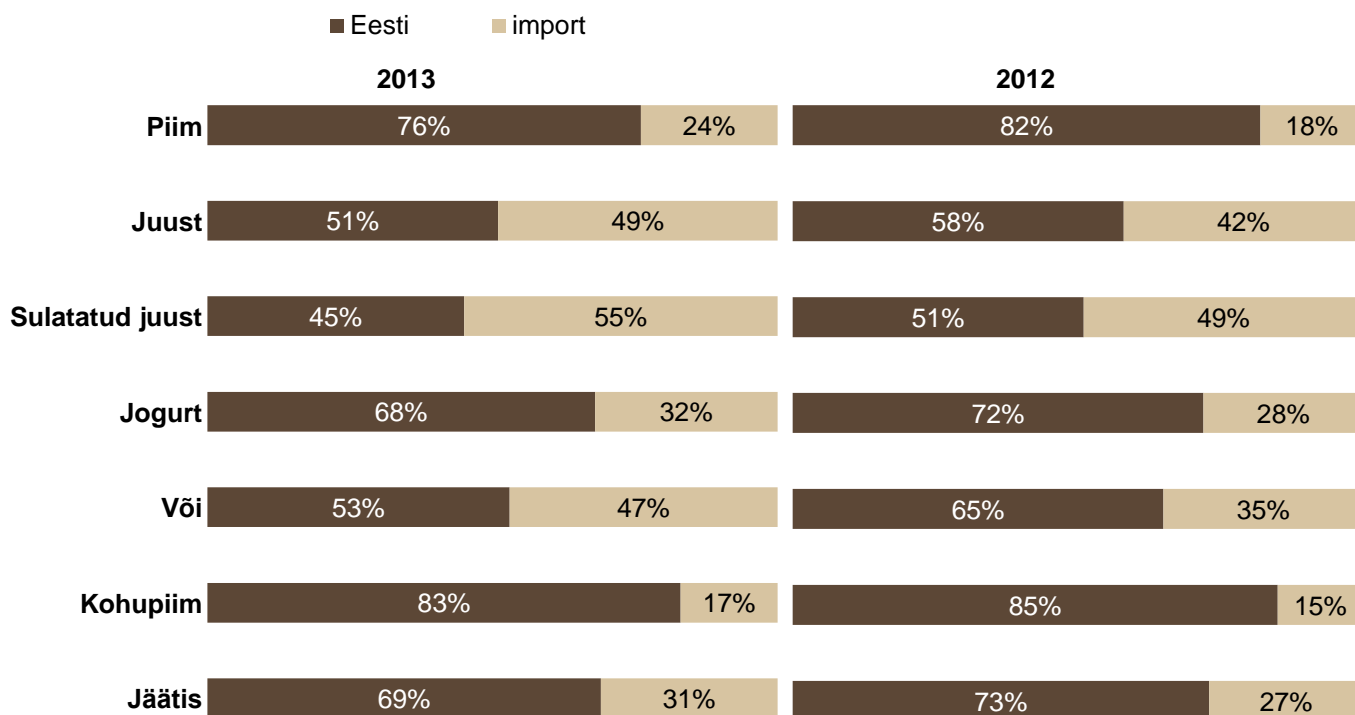
Tarbimine. Uuringu „Eesti elanike toidukaupade ostueelistused ja hoiakud 2012“ andmetel hindavad tarbijad kodumaiste piimatoodete osakaalu oma ostudes võrdlemisi kõrgeks (joonis 18). Ainult kodumaiseid või peamiselt kodumaiseid tooteid eelistab kohupiimakreemide osas 89%, jogurti osas 88%, juustu osas 79% ja jäätise 75% elanikest.

			Piim	Juust	Sulatatud juust	Jogurt	Või	Kohupiim	Jäätis
Eesti keskmiselt	Kokku	2013	11,2	123,5	37,3	78,3	17,8	68,1	100,7
		2012	10,2	101,2	29,7	81,6	10,2	55,7	87,8
	muutus	± %	9%	22%	26%	-4%	75%	22%	15%
	Eesti	2013	8,5	63,8	16,8	53,2	10,4	56,7	68,7
		2012	8,4	58,7	15,1	58,4	6,6	47,5	64,2
	muutus	± %	1%	9%	11%	-9%	57%	19%	7%
	import	2013	2,7	59,6	20,6	25,1	7,5	11,4	31,9
		2012	1,8	42,5	14,6	23,2	3,8	8,2	23,5
	muutus	± %	...	40%	41%	8%	94%	39%	36%
Tallinna hüpermarketid	Kokku	2013	17,5	286,5	62,8	108,4	29,0	102,8	156,3
		2012	14,0	216,3	39,5	127,5	15,0	93,0	152,3
	Eesti	2013	13,0	119,0	23,3	71,6	15,5	87,5	99,3
		2012	12,0	101,3	13,3	90,5	8,3	81,0	103,0
	import	2013	4,5	167,5	39,5	36,8	13,5	15,3	57,0
2012		2,0	115,0	26,3	37,0	6,8	12,0	49,3	
Tallinna väiksemad toidupood	Kokku	2013	9,0	51,0	25,0	37,3	15,0	53,0	50,0
		2012	7,5	50,5	36,5	53,0	8,0	47,5	26,0
	Eesti	2013	6,0	28,0	13,0	22,8	7,5	43,0	31,0
		2012	5,5	33,5	24,5	28,5	4,0	37,5	15,5
	import	2013	3,0	23,0	12,0	14,5	7,5	10,0	19,0
2012		2,0	17,0	12,0	24,5	4,0	10,0	10,5	
suured linnad	Kokku	2013	10,9	111,2	35,1	79,6	20,3	67,8	99,4
		2012	10,3	73,0	28,3	71,0	11,1	44,3	74,7
	Eesti	2013	8,9	60,4	15,0	56,6	11,1	57,1	70,2
		2012	8,7	46,7	15,2	54,1	6,9	38,9	56,2
	import	2013	2,0	50,8	20,1	23,0	9,2	10,7	29,2
2012		1,7	26,3	13,1	16,9	4,2	5,4	18,4	
väiksemad linnad ja maa-asulad	Kokku	2013	9,6	87,4	32,2	78,5	12,3	58,5	90,6
		2012	9,3	91,5	26,0	78,8	8,1	52,8	86,3
	Eesti	2013	7,0	53,1	16,5	52,9	8,5	47,5	63,3
		2012	7,5	57,5	14,0	55,6	6,2	44,1	65,5
	import	2013	2,6	34,3	15,6	25,5	3,8	10,9	27,4
2012		1,8	34,0	12,0	23,2	2,5	8,7	20,7	

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi ja hinnavaatlus

Kodumaise ja importtoodete osakaal: piimatooted
(nimetuste alusel)

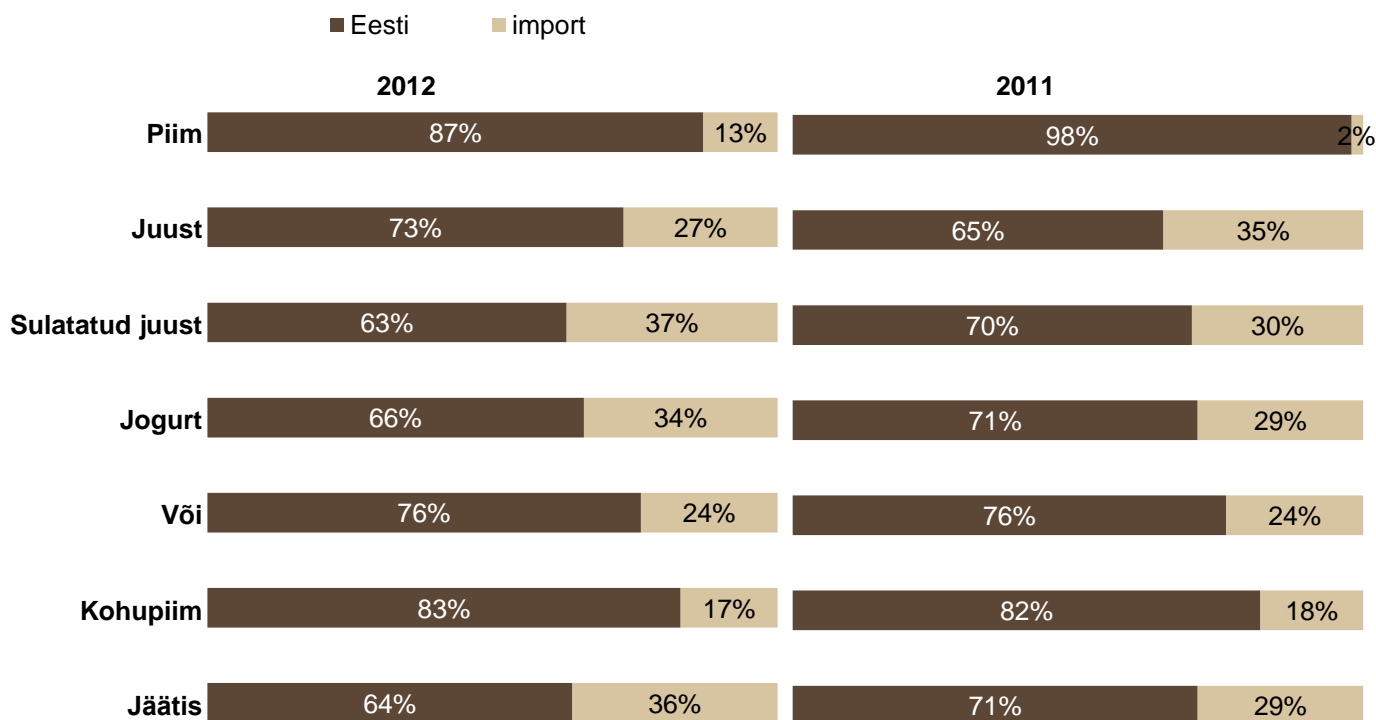
Joonis 3

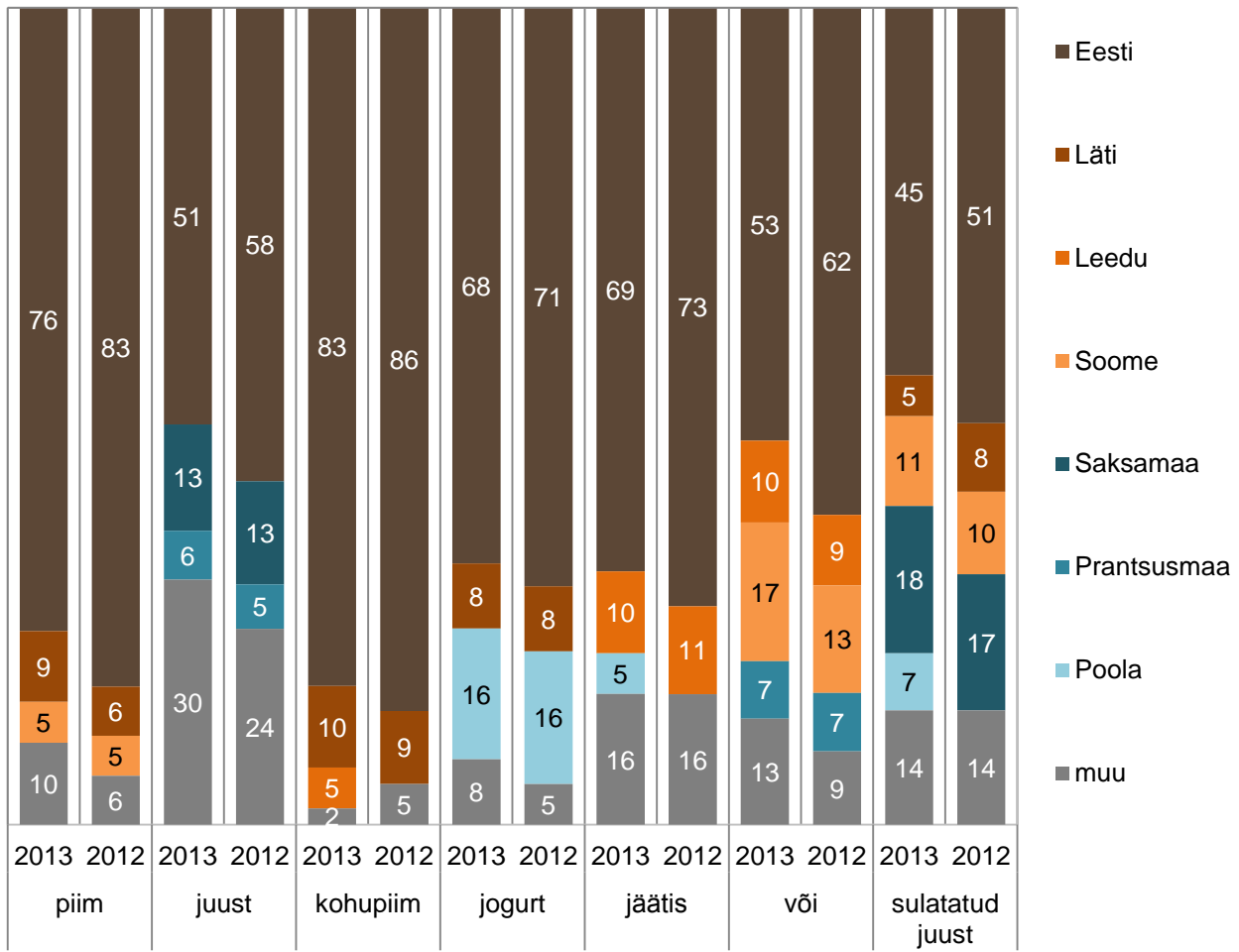
Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

Kodumaise ja importtoodete osakaal: piimatooted
(müügikäibe alusel)

Joonis 4

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus, jaekettide esindajate andmed

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

			Piim	Juust	Sulatatud juust***	Jogurt	Või	Kohupiim	Jäätis
Eesti keskmiselt	Kokku	2013	0,57	7,38	6,30	2,56	7,93	3,33	2,23
		2012	0,59	7,61	5,93	2,39	7,68	3,29	2,27
	muutus	± %	-3%	-3%	6%	7%	3%	1%	-1%
	Eesti	2013	0,57	7,32	6,52	2,64	8,22	3,23	2,28
		2012	0,59	7,55	6,34	2,38	7,89	3,14	2,31
	muutus	± %	-3%	-3%	3%	11%	4%	3%	-1%
	import	2013	0,49	8,22	5,98	2,12	7,01	4,31	2,12
2012		0,56	8,31	5,26	2,42	7,01	4,80	2,13	
muutus	± %	-13%	-1%	14%	-12%	0%	-10%	-1%	
Tallinna hüpermarketid	Eesti	2013	0,57	7,32	6,90	2,74	8,52	3,32	2,37
		2012	0,60	7,33	6,29	2,51	8,00	3,28	2,45
	import	2013	-	8,47	6,34	2,73	8,78	4,17	2,49
		2012	-	8,31	5,59	2,55	7,98	4,80	2,62
Tallinna väiksemad toidupoed	Eesti	2013	0,56	6,67	5,76	2,21	7,72	3,22	1,94
		2012	0,55	7,56	5,67	2,41	7,93	3,10	1,90
	import	2013	0,49	7,50	5,28	1,23	6,38	-	1,25
		2012	0,56	7,50	4,12	2,37	7,11	4,80	1,71
suured linnad	Eesti	2013	0,57	7,20	6,52	2,58	8,03	3,19	2,50
		2012	0,59	7,69	6,30	2,22	7,88	2,99	2,54
	import	2013	0,49	9,34	6,10	2,12	6,73	4,80	2,33
		2012	-	9,17	5,39	2,46	6,80	4,80	2,31
väiksemad linnad ja maa-asulad	Eesti	2013	0,58	7,50	6,54	2,69	8,35	3,24	2,12
		2012	0,60	7,58	6,57	2,46	7,51	3,19	2,16
	import	2013	0,50	6,48	5,82	1,93	7,07	3,48	1,91
		2012	0,70	7,79	5,19	2,34	6,22	4,80	1,93

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi ja hinnavaatlus

Jaehinnad vastavalt tootjamaale: piimatooted
(€/l, €/kg km-ga)

Tabel 4

	Päritolumaa	Hind		muutus 2013/2012 ± %
		2013	2012	
Piim				
	Läti	0,49	0,63	-22%
	Eesti	0,57	0,59	-4%
Juust				
	Saksa	7,48	7,00	7%
	Läti	7,5	7,50	0%
	Soome	9,39	9,64	-3%
	Eesti	7,32	7,55	-3%
	Holland	6,48	7,50	-14%
Sulatatud juust				
	Soome	5,81	4,83	21%
	Eesti	6,52	6,34	3%
	Läti	6,75	6,80	-1%
Jogurt				
	Eesti	2,64	2,38	11%
	Saksa	2,39	2,22	8%
	Poola	2,49	2,33	7%
	Läti	1,53	2,59	-41%

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

Jaehinnad vastavalt tootjamaale: piimatooted
(€/kg km-ga)

Tabel 4
jätkub

	Päritolumaa	2013	2012	Muutus
Kohupiim				
	Eesti	3,23	3,14	3%
	Leedu	4,31	4,80	-10%
Jäätis				
	Läti	1,16	1,06	10%
	Eesti	2,28	2,31	-1%
	Leedu	2,17	2,44	-11%
	Belgia	2,77	2,66	4%
Või				
	Eesti	8,22	7,89	4%
	Leedu	5,56	6,03	-8%
	Soome	8,45	7,89	7%

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

TNS

Lihatooted

LIHATOOTED

Veiseliha

Vaatlusperioodil oli kauplustes müügil keskmiselt 8 nimetust veiseliha, neist kodumaiseid 7 ja välismaiseid 1 (tabel 5).

Kogu veiseliha sortimendist oli kodumaise liha osakaal nimetuste alusel 93%. Lisaks Eestis toodetud veiselihale oli kauplustes müügil veel Leedus toodetud veiseliha, ülejäänud riikide toodangu osakaal oli marginaalne (joonis 8).

Veiseliha hind oli kauplustes keskmiselt 9,99 €/kg; kodumaise veiseliha hind oli 10,1 €/kg ning importveiseliha maksis 8,44 €/kg (tabel 6).

Kaupmeeste hinnangul moodustas 2012. aasta veiseliha müügikäibest kodumaise toodangu osakaal 73% (joonis 7).

Sealiha

2013. aasta sortimendivaatluse ajal oli Eesti kauplustes müügil keskmiselt 14 nimetust sealiha, välismaist keskmiselt 2 ja kohalikke 12 nimetust (tabel 5).

Kogu sealiha sortimendist oli kodumaise sealiha osakaal nimetuste alusel 83%. Lisaks kodumaisele toodangule eristus sortimendis veel Leedus toodetud sealiha (7% nimetuste koguarvust), ülejäänud riikide osakaalud olid märgatavalt väiksemad (joonis 8).

Keskmiselt maksis sealiha kauplustes 5,8 €/kg. Kodumaise sealiha keskmine hind oli 6,04 €/kg, importliha hind 4,82 €/kg (tabel 6).

Sealiha 2012. aasta käibest moodustas kodumaine toodang jaekettide hinnangul 78% (joonis 7).

Linnuliha

Vaatlusperioodil oli kauplustes müügil keskmiselt 14 nimetust linnuliha, neist kohalikke ja importpäritolu tooted jagunesid võrdselt, mõlemat päritolu tooteid oli saadaval keskmiselt 7 nimetust (tabel 5).

Kogu linnuliha sortimendist oli kodumaiste toodete osakaal nimetuste alusel 50%. Lisaks kodumaisele linnulihale oli sortimendis ulatuslikult esindatud ka Leedu toodang (40% sortimendist), samuti leidis ka Lätist pärit linnuliha (8%) (joonis 8).

Linnuliha keskmine hind kauplustes oli 6,2 €/kg. Eestis toodetud linnuliha maksis 6,21 €/kg, välismaise linnuliha hind oli 6,44 €/kg (tabel 6).

Kaupmeeste hinnangul oli kogu linnuliha 2012. aasta müügikäibest kohalike toodete osakaal 42% (joonis 7).

Lihakonservid

Hinna- ja sortimendivaatluse käigus leiti 2013. aastal kauplustest müügil keskmiselt 20 nimetust konserve, neist ülekaalus kohalikke päritolu tooted (12 nimetust). Välismaiseid tooteid oli müügil keskmiselt 8 nimetust (tabel 5).

Kogu lihakonservide sortimendist oli kodumaiste toodete osakaal nimetuste alusel 61%. Lisaks Eestis toodetud lihakonservidele oli sortimendis veel Leedus, Lätis ja Soomes toodetud lihakonserve (joonis 8).

Lihakonservide keskmiseks hinnaks kujunes 5,09 €/kg. Kodumaised lihakonservid maksid 6,11 €/kg, importkonservid aga 4,13 €/kg (tabel 6).

Jaekettide esindajad hindasid kogu lihakonservide müügikäibest kohalike toodete osakaaluks 2012. aastal keskmiselt 48% (joonis 7).

Keeduvorst ja viinerid

Vaatlusperioodil oli kauplustes müügil keskmiselt 62 nimetust keeduvorste ja viinereid, keskmiselt oli selles tootekategoorias kauplustes saadaval 60 kodumaist ja 2 välismaist toodet (tabel 5).

Kogu viinerite ja keeduvorstide kategoorias oli kodumaiste toodete osakaal nimetuste alusel jäänud eelmise aastaga võrreldes samale, 98% tasemele. Importtoodangu osakaal oli seega minimaalne – 2% (joonis 8).

Keeduvorstide ja viinerite keskmine hind kauplustes oli 4,15 €/kg. Eestimaise keeduvorsti hind oli 4,28 €/kg ja importkeeduvorsti hind 2,12 €/kg (tabel 6).

Kaupmeeste hinnangul oli kogu nimetatud kategooria 2012. aasta müügikäibest kohalike toodete osakaal 77% (joonis 7).

Suitsuvorst

2013. aastal kaardistati sortimendivaatluse käigus suitsuvorstide kategoorias keskmiselt 37 toodet kaupluse kohta. Keskmiselt oli selles kategoorias kauplustes saadaval 35 kodumaist ja 2 välismaist toodet (tabel 5).

Suitsuvorstide tootekategoorias oli kodumaiste toodete osakaal sortimendis nimetuste alusel 96% (joonis 6). Importtoodang jagunes mitmete riikide vahel, mille osakaalud jäid alla 1% (joonis 8).

Suitsuvorstide keskmine hind kauplustes oli 8,28 €/kg. Eestis toodetud suitsuvorsti keskmiseks hinnaks kujunes 8,24 €/kg, importsuitsuvorsti hind oli aga 9,67 €/kg (tabel 6).

Kaupmeeste hinnangul oli kogu suitsuvorstide kategooria müügi käibest kohalike toodete osakaal 2012. aastal 78% (joonis 7).

Suitsuliha

Vaatlusperioodil oli kauplustes müügil keskmiselt 69 nimetust suitsuliha. Keskmiselt oli selles kategoorias kauplustes saadaval 65 kodumaist ja 4 välismaist toodet (tabel 5).

Suitsulihade tootekategoorias oli kodumaiste toodete osakaal sortimendis nimetuste alusel 94%. Importtooted olid sortimendis esindatud minimaalselt (joonis 8).

Suitsuliha keskmine hind kauplustes oli 8,7 €/kg (tabel 6). Kodumaine suitsuliha maksis kauplustes 8,68 €/kg, importsuitsuliha aga 7,59 €/kg.

Jaeketid hindasid 2012. aastal kodumaisest toodangust saadud käibe osakaalu suuruseks kogu suitsuliha käibest ligikaudu 77% (joonis 7).

KOKKUVÕTE

Sortiment. Võrreldes möödunud aastaga on lihatoodete sortiment tervikuna laienenud, veidi vähenenud on vaid müügil olevate veiseliha nimetuste arv. Eesti toodete osas on valik laienenud kõigis vaadeldavates kategooriates. Kõige rohkem tootenimetusi on juurde tulnud linnuliha (25%), suitsuliha (15%) ja lihakonservide (12%) osas. Importtoodete keskmiste nimetuste arv kaupluse kohta on protsentuaalselt küll kasvanud, ent reaalsete toodete arvu osas see muutus märgatavalt ei kajastu. Kodumaiste toodete osakaal kogusortimendis on suuremas osas kategooriatest kasvanud või püsinud samal tasemel võrreldes 2013. aastaga. Kõige väiksem on Eesti toodangu osakaal linnuliha (50%) ja lihakonservide (61%) osas, kõige suurem aga keeduvorstide ja viinerite (98%), suitsuvorsti (96%) ning suitsuliha kategoorias.

Hinnad. Lihatoodete hinnad Eesti kauplustes on võrrelduna 2012. aastaga mõnevõrra tõusnud. Enim on kasvanud suitsuliha (14%), lihakonservide (12%), sealih ja suitsuvorsti (mõlemad 7%) hinnad, langenud on vaid linnuliha hind. Lihatoodete hinna muutuse üldine rütm kajastub ka kodumaiste toodete hindades – ainukesena on langenud linnuliha hind. Suurim tõus on olnud lihakonservide (22%) ja suitsuliha (14%) hindades. Mõnevõrra rohkem odavnemist on märgata importtoodete puhul, kus langenud on nii suitsuvorsti (17%), keeduvorsti (4%) kui ka sealih (1%) hinnad. Samas on 21% tõusnud importveiseliha keskmine hind.

Kui võrrelda samade kaupade hindu kodumaise ja importtoodangu puhul, selgub, et vaid kodumaine suitsuvorst ja linnuliha on välismaisest odavamad. Ülejäänud lihatoodete puhul tuleb kodumaise toote eelistamisel maksta 14-102% kallimat hinda.

Käive. 2012. aastal langes kodumaise toodangu osakaal käibest kõikides lihatoodete kategooriates. Võrreldes 2011. aastaga on nii Eestis toodetud linnuliha kui lihakonservide osatähtsus kaupluste käibes langenud ligi viiendiku, sealih ja veiseliha osakaal on langenud 9%. Välismaiste lihatoodete odavnemine ning kodumaiste toodete oluliselt kõrgem hind võivad kaasa tuua käibe osakaalude jätkuva languse.

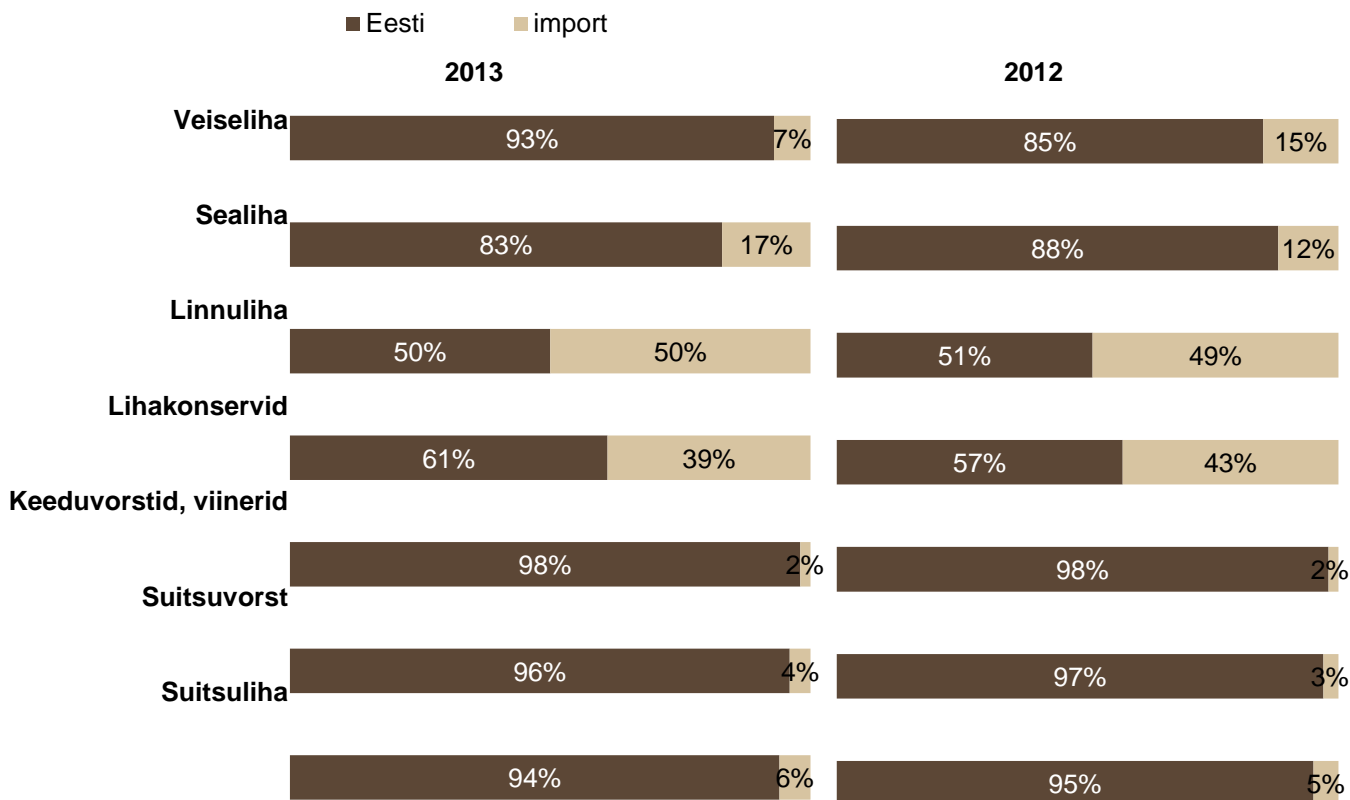
Tarbimine. Tarbijate eelistusest annab ülevaate uuring „Eesti elanike toidukaupade ostueelistused ja hoiakud 2012“, mis näitab, et kodumaise liha tarbimine on võrdlemisi kõrge (joonis 18). Võrreldes 2011. aastaga ei ole ainult või peamiselt kodumaiste lihatoodete eelistajate hulk sisuliselt vähenenud. Seejuures on huvitav märkida, et kui käibes toimusid 4-19% ehk keskmiselt 10% muutused, siis inimesed väidavad end endiselt ostvat valdavalt kodumaist päritolu lihatooteid. See võib olla seotud ka sellega, et toodete päritolu ei ole alati lihtne tuvastada ning tarbijad usuvad end ostvat Eesti lihatooteid, kuigi tegemist on importkaubaga.

			Veise- liha	Sealiha	Linnu-liha	Liha- konservid	Keedu- vorstid, viinerid	Suitsu- vorst	Suitsu- liha
Eesti keskmiselt	Kokku	2013	7,7	13,9	13,6	20,2	61,7	36,7	68,7
		2012	8,1	12,8	10,8	19,6	60,2	35,8	59,0
	muutus	± %	-5%	8%	26%	3%	3%	3%	16%
	Eesti	2013	7,2	11,5	6,8	12,4	60,2	35,0	64,6
		2012	6,9	11,2	5,5	11,1	58,7	34,6	56,3
	muutus	± %	3%	3%	25%	12%	2%	1%	15%
	import	2013	0,5	2,4	6,8	7,8	1,5	1,8	4,1
2012		1,1	1,6	5,3	8,6	1,5	1,2	2,8	
muutus	± %	...	...	28%	-8%	...	...	...	
Tallinna hüpermarketid	Kokku	2013	17,5	28,0	24,3	26,0	78,5	53,0	116,3
		2012	13,5	21,8	17,3	26,8	91,8	60,3	113,5
	Eesti	2013	16,8	24,8	12,8	16,3	77,0	50,5	109,8
		2012	11,8	20,5	8,8	16,8	87,8	57,3	107,5
	import	2013	16,8	3,3	11,5	9,8	1,5	2,5	6,5
2012		1,8	1,3	8,5	10,0	4,0	3,0	6,0	
Tallinna väiksemad toidupoeid	Kokku	2013	5,0	12,5	12,0	13,5	45,5	24,5	31,5
		2012	2,0	7,0	10,0	21,0	29,0	19,0	30,0
	Eesti	2013	4,0	7,0	3,0	8,0	41,5	22,0	29,0
		2012	1,0	4,0	3,0	6,5	27,0	18,5	26,5
	import	2013	1,0	5,5	9,0	5,5	4,0	2,5	2,5
2012		1,0	3,0	7,0	14,5	2,0	0,5	3,5	
suured linnad	Kokku	2013	7,6	13,3	15,0	25,2	61,1	35,8	67,7
		2012	8,0	12,5	9,8	18,4	54,0	28,2	40,6
	Eesti	2013	7,3	12,1	7,3	14,9	59,8	33,9	63,9
		2012	7,3	11,4	4,8	10,9	53,7	27,7	40,1
	import	2013	0,4	1,2	7,7	10,3	1,3	1,9	3,8
2012		0,7	1,1	5,0	7,5	0,3	0,6	0,4	
väiksemad linnad ja maa-asulad	Kokku	2013	2,4	9,5	8,9	15,3	59,1	33,8	59,1
		2012	5,9	10,8	9,4	17,7	59,5	36,2	59,6
	Eesti	2013	2,0	7,0	5,0	9,7	57,8	32,5	55,3
		2012	4,7	8,9	5,3	10,0	58,1	34,9	56,3
	import	2013	0,4	2,4	3,9	5,5	1,3	1,3	3,8
2012		1,1	1,9	4,1	7,7	1,4	1,3	3,4	

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi ja hinnavaatlus

Kodumaise ja importtoodete osakaal: lihatooted
(nimetuste alusel)

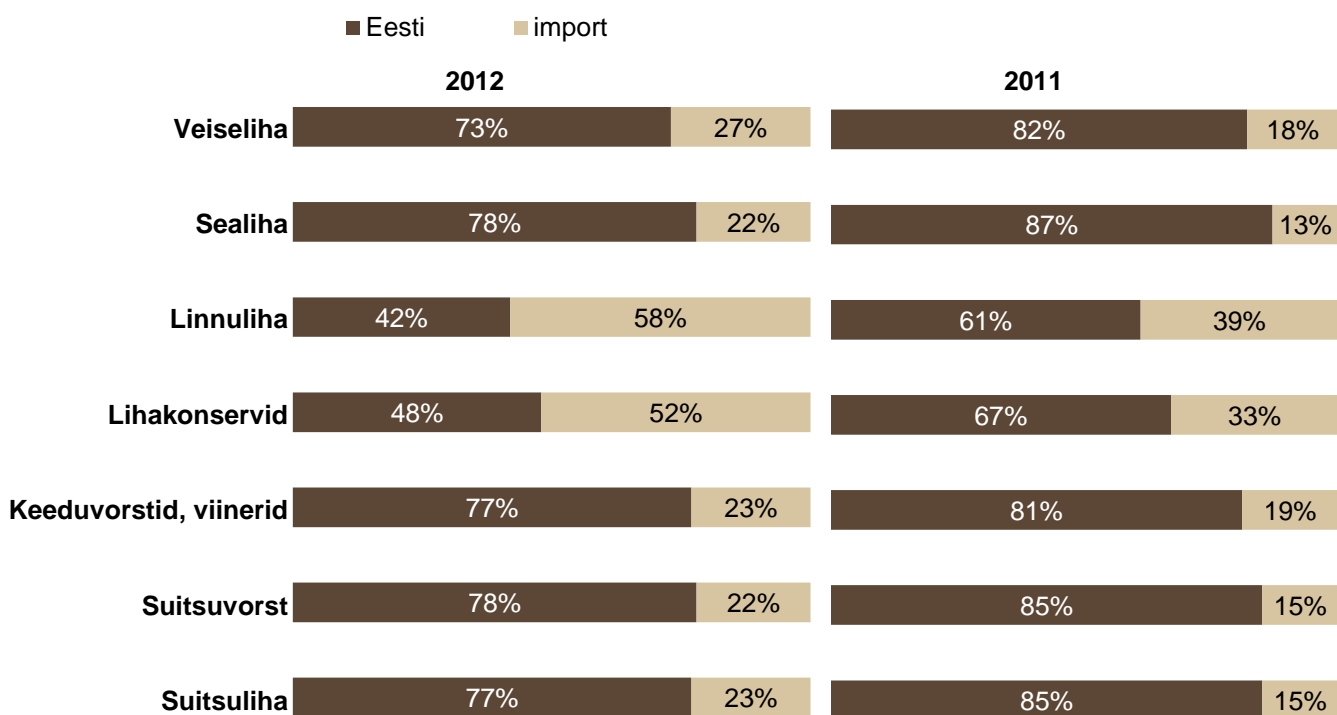
Joonis 6

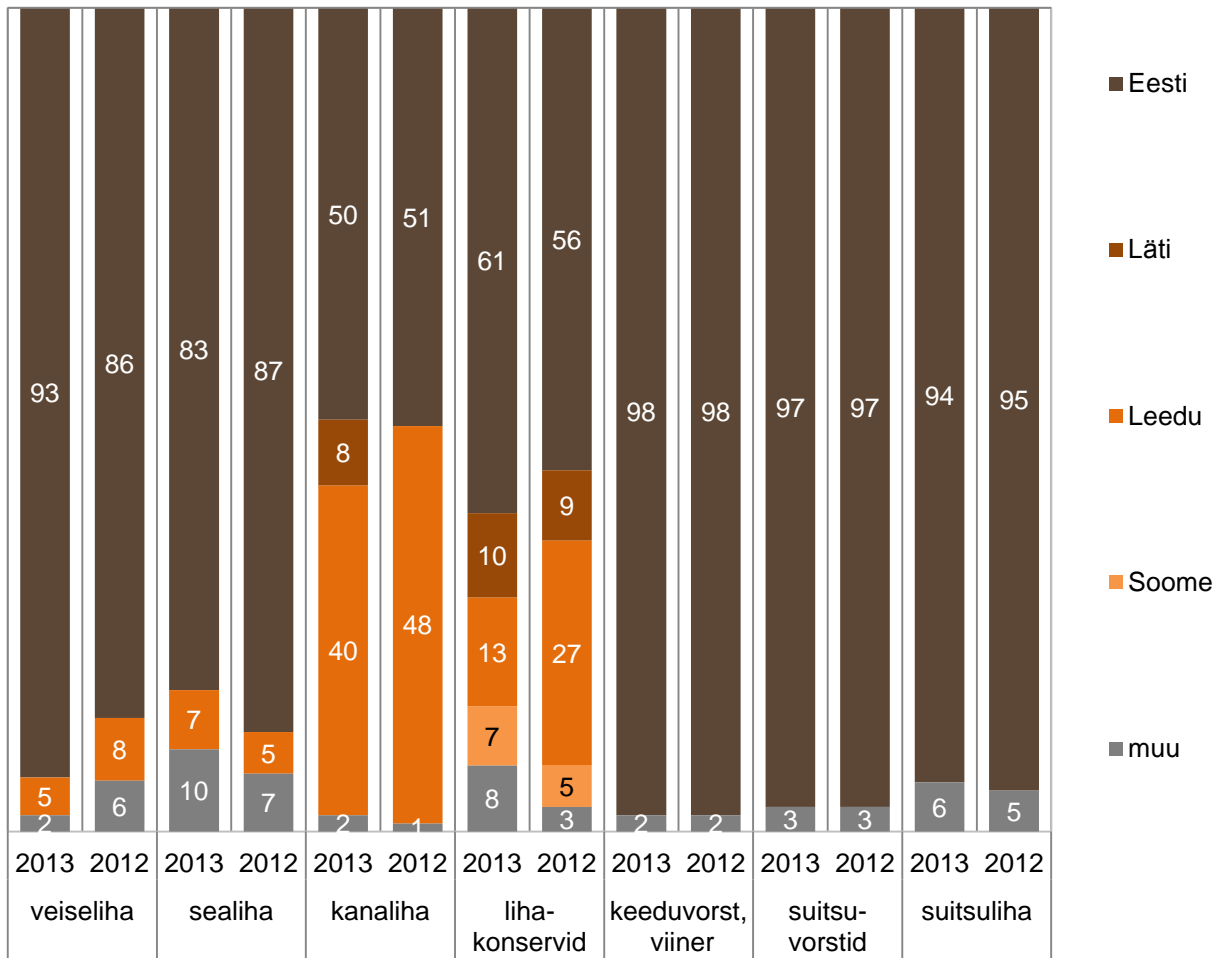
Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi ja hinnavaatlus

Kodumaise ja importtoodete osakaal: lihatooted
(müügikäibe alusel)

Joonis 7

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus, jaekettide esindajate andmed

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

			Veise-liha	Sealiha	Linnuliha	Liha-konservid	Keedu-vorst	Suitsu-vorst	Suitsu-liha
Eesti keskmiselt	Kokku	2013	9,99	5,80	6,24	5,09	4,15	8,28	8,66
		2012	9,45	5,43	6,55	4,56	4,06	7,73	7,59
		muutus ± %	6%	7%	-5%	12%	2%	7%	14%
	Eesti	2013	10,09	6,04	6,21	6,11	4,28	8,24	8,68
		2012	9,62	5,56	6,70	5,02	4,21	7,59	7,59
		muutus ± %	5%	9%	-7%	22%	2%	9%	14%
	import	2013	8,44	4,82	6,44	4,13	2,12	9,67	7,59
		2012	6,98	4,88	6,31	4,01	2,21	11,69	7,48
		muutus ± %	21%	-1%	2%	3%	-4%	-17%	1%
	Tallinna hüpermarketid	Eesti	2013	10,77	6,23	6,76	5,75	4,27	9,61
2012			10,22	6,05	6,97	5,28	4,35	8,56	8,02
import		2013	9,89	-	6,48	4,93	2,45	14,95	-
		2012	9,97	6,50	6,36	4,72	2,43	14,67	12,12
Tallinna väiksemad toidupoed	Eesti	2013	8,27	4,28	5,99	6,13	4,08	7,16	8,01
		2012	9,97	3,49	6,68	5,01	3,99	6,09	6,98
	import	2013	-	-	-	3,83	1,96	11,29	6,19
		2012	-	4,42	5,99	3,62	1,96	-	7,62
suured linnad	Eesti	2013	9,96	5,76	6,04	6,07	4,37	8,13	8,43
		2012	8,53	5,60	6,71	4,86	4,29	7,48	7,38
	import	2013	-	-	6,43	4,27	1,63	9,43	8,39
		2012	5,49	4,84	6,32	4,32	1,69	10,94	-
väiksemad linnad ja maa-asulad	Eesti	2013	9,99	5,66	5,86	6,34	4,24	7,75	8,97
		2012	9,98	5,13	6,53	5,01	4,09	7,32	7,47
	import	2013	6,99	-	6,42	3,76	2,32	7,57	7,49
		2012	5,49	4,93	6,33	3,67	2,32	9,14	6,53

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi ja hinnavaatlus

Päritolumaa	Hind		muutus 2013/2012 ± %
	2013	2012	
Veiseliha			
Leedu	6,99	5,49	27%
Eesti	10,09	9,62	5%
Poola	9,89	9,97	-1%
Sealiha			
Inglismaa	4,39	3,89	13%
Saksamaa	5,99	4,61	30%
Hispaania	4,54	5,98	-24%
Eesti	6,04	5,56	9%
Leedu	4,97	4,87	2%
Linnuliha			
Leedu	6,44	6,31	2%
Eesti	6,21	6,70	-7%
Lihakonservid			
Prantsusmaa	3,54	3,18	12%
Läti	4,04	3,66	10%
Poola	3,92	3,88	1%
Leedu	4,42	4,24	4%
Eesti	6,11	5,02	22%
Keeduvorstid, viinerid			
Läti	1,89	2,82	-33%
Leedu	2,80	3,14	-11%
Eesti	4,28	4,35	-2%
Suitsuvorst			
Eesti	8,24	7,59	9%
Läti	8,89	10,18	-13%
Leedu	15,99	12,65	26%
Suitsuliha			
Eesti	8,68	7,59	14%
Poola	6,19	4,50	38%
Leedu	8,52	7,07	21%

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi ja hinnavaatlus

TNS

Teraviljatooted

TERAVILJATOOTED

Leib

2013. aasta sortimendivaatluse perioodil oli Eesti kauplustes müügil keskmiselt 48 nimetust kodumaiseid leibasid, mis on 6% rohkem kui eelmisel aastal (tabel 8). Importleibasid sortimendivaatluse käigus ei leitud.

Leiva hind oli kauplustes keskmiselt 1,58 €/kg (tabel 9).

Vaatamata sellele, et kauplustest 2012. ega 2013. aastal importleibasid ei leitud, hindavad jaekauplused importtoodangu osatähtsuseks leiva 2012. aasta käibes 4% (joonis 10).

Nisujahu

Vaatlusperioodil oli kauplustes müügil keskmiselt 6 nimetust jahu, neist kohaliku päritolu 5 ja välismaist 1 (tabel 8). Võrreldes eelmise, 2012. aastaga on Eesti kauplustes müüdava nisujahu sortiment vähenenud 19%.

Kogu nisujahu sortimendist oli kodumaise jahu osakaal nimetuste alusel 77%. Importjahude hulgas oli enim esindatud Läti ja Soome toodang (joonis 11).

Kui vaadata nisujahu keskmist hinda Eesti kauplustes, näeme, et kodumaine jahu on välismaisest toodangust kallim. Eesti nisujahu maksab kauplustes keskmiselt 0,76 €/kg, importjahu aga 0,58 €/kg (tabel 9).

Kaupmeeste hinnangul moodustas kohalik toodang 2012. aastal jahu kogu müügikäibest 51% (joonis 10).

Küpsised

2013. aastal oli Eesti kauplustes müügil kokku keskmiselt 111 nimetust küpsiseid, neist kohalikke 33 ja importküpsiseid 78. Küpsiste sortiment on laienenud viiendiku võrra, enam on suurenenud importküpsiste arv (tabel 8).

Kogu küpsiste sortimendist oli kodumaiste toodete osakaal nimetuste alusel 30%. Enim esindatud päritoluriigid importküpsiste hulgas olid Läti, Šveits, Poola ja Soome (joonis 11).

Võrreldes küpsiste keskmist hinda kohaliku päritolu toodete ja impordi puhul (arvestades populaarsemaid ilma täidise ja katteta pakiküpsiseid), näeme, et Eesti küpsised on importkaubast mõnevõrra odavamad. Importküpsiste hind 2013. aastal Eesti kauplustes oli keskmiselt 3,62 €/kg, kodumaised küpsised maksid aga 3,19 €/kg (tabel 9).

Kaupmeeste hinnangul oli kogu küpsiste müügikäibest kohalike toodete osakaal 2012. aastal 43% (joonis 10).

Makaronid

2013. aasta vaatlusperioodil oli kauplustes müügil 68 nimetust makarone. Praktiliselt kõik makaronid olid importtooted, Eesti makaronide nimetuste arv jääb keskmiselt alla ühe (tabel 8).

Kogu makaronitoodete sortimendist oli kodumaiste toodete osakaal nimetuste alusel 1% ning nende puhul on tegemist mahemakaronidega. Müügil on ka Eesti kaubamärkide Manni ja Tartu Mill makaronid, ent kuna need ei ole valmistatud Eestis, arvatakse need siiski importkauba hulka. Välismaiste makaronide hulgas olid ülekaalus Itaalia tooted, ent leidus ka Prantsusmaalt, Lätist, Leedust ja Kreekast pärinevaid tooteid (joonis 11).

Makaronide keskmiseks hinnaks kujunes 2,44 €/kg (tabel 9). Kodumaiseid mahemakarone hinnavõrdlusesse ei arvestatud.

Vaatamata sellele, et kodumaiste makaronide osakaal sortimendis oli 1%, hindasid kaupmehed Eesti toodete osakaaluks makaronide kogukäibes 2012. aastal keskmiselt 9% (joonis 10).

Kaerahelbed

Vaatlusperioodil oli kauplustes müügil keskmiselt 13 nimetust kaerahelbeid. Mõnevõrra enam oli müügil importkaerahelbeid – 7 nimetust –, kodumaiste kaerahelveste nimetuste arv keskmiselt kaupluse kohta oli 6. Kaerahelveste sortiment tervikuna on laienenud ligemale poole võrra, märkimisväärselt on kasvanud just importkaerahelveste sortiment (tabel 8).

Kogu kaerahelveste sortimendist oli kodumaiste toodete osakaal nimetuste alusel 43%. Enim esindatud riigid importkaerahelveste sortimendis olid Läti, Soome ja Leedu (joonis 11).

Kaerahelveste keskmine hind 2013. aasta sortimendivaatluse ajal oli 1,82 €/kg. Võrreldes kaerahelveste keskmist hinda kohaliku päritolu toodete ja impordi puhul (arvestades tavalisi ilma lisanditeta kaerahelbeid), näeme, et Eestis toodetud kaerahelbed on importtoodetega võrreldes mõnevõrra odavamad (tabel 9). Eesti kaerahelbed maksid 2013. aastal Eestis kauplustes keskmiselt 1,80 €/kg, vastava importtoote hind oli aga 1,90 €/kg.

2012. aastal oli kaupmeeste hinnangul kogu kaerahelveste müügikäibest kohalike toodete osakaal ligikaudu 34% (joonis 10).

KOKKUVÕTE

Sortiment. Kaardistatud teraviljatoodete sortimendis on valdavalt toimunud laienemine. Kui tootenimetusi on juurde tulnud kaerahelveste (43%), makaronide (23%) ja küpsiste (19), samuti leibade (6%) osas, siis erinevate nisujahude arv on vähenenud 19%. Kodumaistest toodetest on juurde tulnud erinevaid küpsiseid (12%), kaerahelbeid (9%) ja leibasid (9%), vähenenud aga nisujahu (9%) sortiment. Importteraviljatoodetest on laienenud kaerahelveste (87%), makaronide (25%) ja küpsiste (23%) valik, vähenenud on vaid importnisujahu sortiment.

Hinnad. Teraviljatoodete hinnad tervikuna on võrreldes aastatagusega püsinud üldiselt stabiilsena, kõikide toodete hinnamuutused on jäänud alla 5%.

Mõnevõrra suuremad on hinnakõikumised, kui vaadelda eraldi kodu- ja välismaiseid tooteid. Kodumaiste kaerahelveste ja nisujahu hinnad on vastavalt tõusnud 9% ja 8%, leib on kallinenud 1%. Eestis valmistatud teraviljatoodetest on odavnenud vaid küpsised (4%).

Kui kodumaise toodangu osas olid enim kallinenud tooted nisujahu ja kaerahelbed, siis impordi osas on need enim odavnenud – vastavalt kaerahelbed 15% ja nisujahu 9%. Samuti on vähesel määral langenud importmakaronide hind (1%). Erinevalt Eesti küpsistest on importküpsised aga veidi (2%) kallinenud. Kui võrrelda erinevate teraviljatoodete hindu kodumaise ja impordi puhul, siis näeme, et oluliselt kallim on kodumaine nisujahu, ent kaerahelveste ja küpsiste osas on valdavalt soodsamad just Eesti tooted.

Käive. Kodumaiste toodete osakaalu 2012. aasta teraviljatoodete käibes hindavad kaupmehed tootegrupiti erinevalt. Nisujahu ja kaerahelveste osakaal on märgatavalt vähenenud (83%-lt 51%-le ja 56%-lt 34%-le). Samuti hindavad kaupmehed, et võrrelduna 2011. aastaga on leibade käibest väikse osa hakanud moodustama importtoodang. Tõusnud on aga kodumaiste küpsiste ja makaronide osakaalud vastavate tootegruppide käibes.

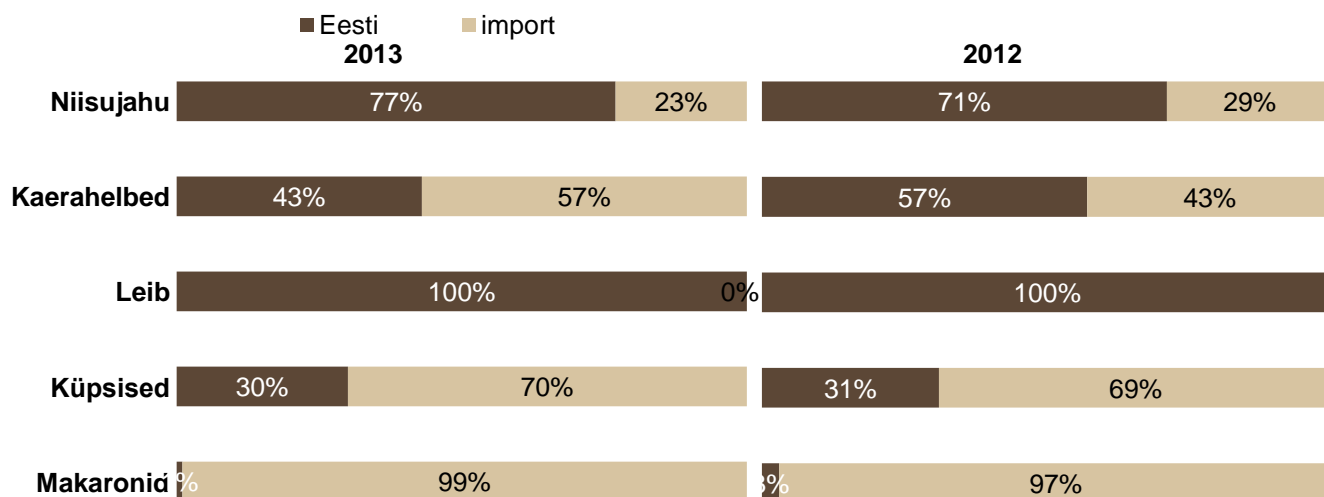
Tarbimine. TNS Emori uuringus „Eesti elanike toidukaupade ostueelistused ja hoiakud 2012“ kaardistati tarbijate eelistusi ka erinevate teraviljatoodete osas. Ainult või peamiselt kodumaiseid jahu ja tangaineid ostavad 76% tarbijatest. Küpsiste ja keekside puhul on sama näitaja 64%. Seega selgub, et valdavalt eelistatakse siiski kodumaiseid teraviljatooteid. Erandiks on vaid makaronid, mille puhul tarbijate võimalused kodumaise toodangu kasuks otsustamisel on sortimendi tõttu võrdlemisi piiratud. Siiski leiab 25% elanikest, et nad ostavad ainult või peamiselt kodumaiseid makaronitooteid. Paljud eestipärase nimega makaronibrandid on muutunud teatud osale tarbijatest nii lähedasteks, et neid tajutakse kodumaistena.

			Nisujahu	Kaerahelbed	Leib	Küpsised	Makaronid
Eesti keskmiselt	Kokku	2013	6,1	12,8	47,5	110,5	68,2
		2012	7,5	9,0	44,6	92,6	55,5
	muutus ± %		-19%	43%	6%	19%	23%
	Eesti	2013	4,8	5,5	47,5	32,7	0,6
		2012	5,3	5,1	44,6	29,1	1,5
	muutus ± %		-9%	9%	6%	12%	...
	import	2013	1,3	7,3	-	77,8	67,6
		2012	2,3	3,9	-	63,5	53,9
muutus ± %		...	87%	-	23%	25%	
Tallinna hüpermarketid	Kokku	2013	7,0	20,0	79,3	180,8	78,3
		2012	15,0	11,0	74,0	165,0	76,8
	Eesti	2013	5,5	8,3	79,3	53,3	1,5
		2012	9,5	6,3	74,0	53,0	3,0
	import	2013	1,5	11,8	-	127,5	76,8
		2012	5,5	4,7	-	112,0	73,8
Tallinna väiksemad toidupoeid	Kokku	2013	6,0	14,5	16,0	92,5	60,5
		2012	7,0	10,0	28,0	101,5	67,0
	Eesti	2013	4,5	4,0	16,0	22,5	-
		2012	4,0	5,5	28,0	25,5	3,0
	import	2013	1,5	10,5	-	70,0	60,5
		2012	3,0	4,5	-	76,0	64,0
suured linnad	Kokku	2013	6,1	13,0	48,2	100,8	72,1
		2012	6,2	8,4	40,0	71,9	40,9
	Eesti	2013	5,0	5,4	48,2	35,6	0,8
		2012	4,9	5,2	40,0	24,1	1,1
	import	2013	1,1	7,6	-	65,2	71,3
		2012	1,3	3,2	-	47,8	39,8
väiksemad linnad ja maa-asulad	Kokku	2013	5,7	9,8	41,0	96,1	62,7
		2012	6,2	8,9	40,7	79,7	57,5
	Eesti	2013	4,4	4,9	41,0	24,6	0,2
		2012	4,9	4,7	40,7	24,7	1,1
	import	2013	1,4	4,9	-	71,5	62,5
		2012	1,3	4,3	-	55,0	56,5

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi ja hinnavaatlus

Kodumaise ja importtoodete osakaal: teraviljatooted
(nimetuste alusel)

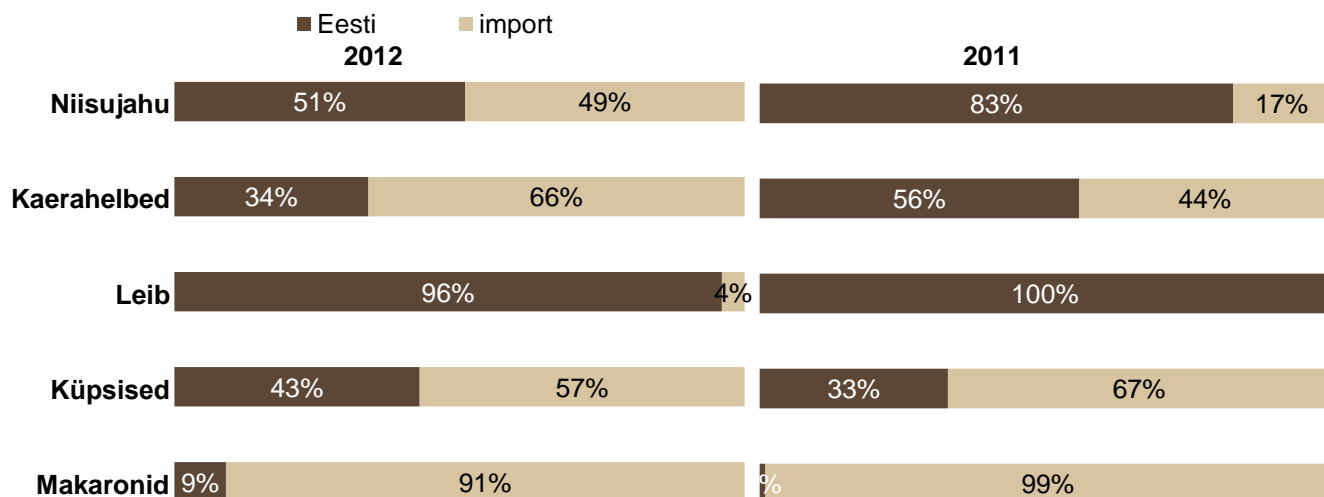
Joonis 9

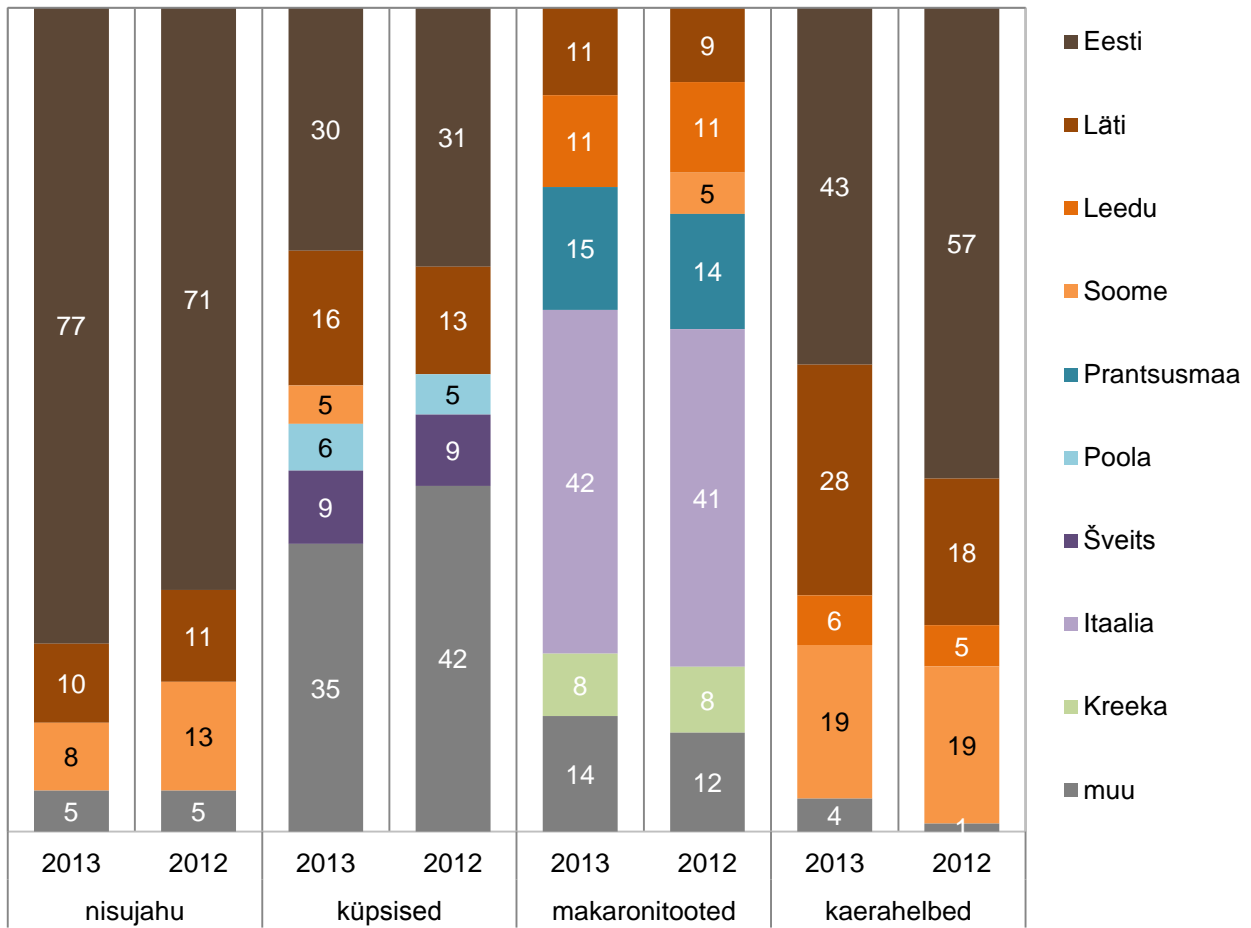
Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

Kodumaise ja importtoodete osakaal: teraviljatooted
(müügikäibe alusel)

Joonis 10

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus, jaekettide esindajate andmed

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

			Nisujahu	Kaerahelbed	Leib	Küpsised	Makaronid
Eesti keskmiselt	Kokku	2013	0,76	1,82	1,58	3,43	2,44
		2012	0,73	1,77	1,56	3,44	2,47
	muutus	± %	4%	3%	2%	0%	-1%
	Eesti	2013	0,83	1,80	1,58	3,19	-
		2012	0,76	1,65	1,56	3,31	-
	muutus	± %	8%	9%	1%	-4%	-
	import	2013	0,58	1,90	-	3,62	2,44
		2012	0,64	2,23	-	3,55	2,47
muutus	± %	-9%	-15%	-	2%	-1%	
Tallinna hüpermarketid	Eesti	2013	0,83	1,88	1,68	3,37	-
		2012	0,78	1,73	1,68	3,25	-
	import	2013	0,69	1,93	-	3,73	2,49
		2012	0,65	1,69	-	3,37	2,44
Tallinna väiksemad toidupoeid	Eesti	2013	0,80	1,59	1,27	2,88	-
		2012	0,90	1,49	1,31	2,81	-
	import	2013	0,49	1,86	-	2,88	2,69
		2012	0,70	1,58	-	3,48	2,25
suured linnad	Eesti	2013	0,84	1,88	1,59	3,21	-
		2012	0,74	1,65	1,57	3,58	-
	import	2013	0,55	1,91	-	3,96	2,46
		2012	0,62	2,42	-	3,82	2,49
väiksemad linnad ja maa-asulad	Eesti	2013	0,82	1,74	1,53	3,16	-
		2012	0,76	1,63	1,51	3,23	-
	import	2013	0,56	1,85	-	3,43	2,36
		2012	0,62	2,27	-	3,50	2,51

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi ja hinnavaatlus

Päritolumaa	Hind		muutus 2013/2012 ± %
	2013	2012	
Nisujahu			
Läti	0,52	0,58	-10%
Leedu	0,42	0,66	-36%
Soome	0,78	0,73	7%
Eesti	0,83	0,76	9%
Kaerahelbed			
Läti	1,86	1,88	-1%
Soome	1,96	2,44	-20%
Eesti	1,80	1,65	9%
Küpsised			
Läti	2,81	2,73	3%
Eesti	3,19	3,31	-4%
Šveits	6,14	5,88	4%
Makaronid			
Leedu	1,42	1,41	1%
Tshehhi	1,44	1,42	2%
Läti	1,79	1,40	28%
Soome	1,90	1,95	-2%
Prantsusmaa	2,96	2,91	2%

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

Joogid

JOOGID

Õlu

Keskmiselt oli Eesti kaupluses müügil 101 nimetust õlut, millest 57 olid kodumaised ning 44 importõlled (tabel 11). Aasta jooksul on kodumaise õlle sortiment jäänud samaks, ent erinevaid importõllesid müüakse eelmise aastaga võrreldes ligi viiendiku võrra rohkem.

Õlle sortimendis on üle poole ehk täpsemalt 56% kodumaised tooted, välismaiste õllede nimetused moodustavad

44% kogusortimendist. Importõlledest on enam levinud Saksa, Tšehhi ja Venemaa toodang (joonis 14).

Õlle keskmine hind Eestis 2013. aasta sortimendivaatluse ajal oli 1,73 €/l ehk 13% väiksem kui möödunud aastal (tabel 12). Kodumaise õlle keskmine hind kauplustes on 1,68 €/l, importõlle hind aga 2,06 €/l.

Õlle 2012. aasta käibest hindasid kaupmehed Eestis toodetud õlle osakaaluks keskmiselt 75% (joonis 13).

Viin

Keskmiselt oli Eesti kaupluses müügil 65 nimetust viina, millest nimetuste järgi arvestades 27 olid kohalikku ning 42 importpäritolu (tabel 11).

Protsentuaalselt on sortimendis ülekaalus importviinad, moodustades 58% sortimendist. Eesti viinade osakaaluks jääb seega 42%. Võrreldes aastatagusega on osakaalud jäänud sisuliselt samaks (joonis 14).

Viina keskmine hind Eesti kauplustes oli 2013. sortimendivaatluse ajal 17,32 €/l. Võrreldes viina keskmist hinda kohaliku päritolu toodete ning importtoodete puhul, on importviin Eesti viinast ligemale poole kallim (tabel 12). Eesti viina keskmine liitrihind on 14,53 €, importviin maksab aga 21,52 €/l. Importviina sortimendist võib leida kõige enam Venemaa, Ukraina, Läti, Leedu ja Valgevene toodangut.

Kaupmeeste hinnangul moodustab kodumaine viin rahaliste näitajate alusel 2012. aasta viinamüügist 61% (joonis 13).

Mahl

Keskmiselt on Eesti kauplustes müügil 44 nimetust mahla. Neist kohaliku päritoluga tooteid oli 15 ja välismaise päritoluga 30 (tabel 11). Võrreldes eelmise aastaga on mahlade sortiment laienenud neljandiku võrra ja seda just importtoodete arvelt.

Kogu mahlade sortimendist oli kodumaise toodangu osakaal selles tootekategoorias nimetuste alusel 33%. Lisaks

Eesti mahladele müüakse kauplustes enim Lätist, Taanist, Soomest ja Ukrainast pärit mahlasid (joonis 14).

Mahla keskmine hind Eesti kauplustes oli 1,29 €/l (tabel 12). Võrreldes mahlade keskmist hinda kohaliku päritolu toodete ja impordi puhul, näeme, et importmahlad on 16% kallimad kui kodumaised. Kodumaise mahla hind on 1,22 €/l, importmahl maksab aga 1,41 €/l.

Kaupmeeste hinnangul moodustasid 2012. aastal kogu mahlade müügikäibest kodumaised tooted keskmiselt 37% (joonis 13).

KOKKUVÕTE

Sortiment. Sortimendi laius Eesti kauplustes on võrreldes 2012. aastaga kasvanud kõigis vaadeldud kategooriates. Enim on nimetusi lisandunud mahlade (25%) ja viinade (20%) osas, ent laienenud on ka õlle (9%) sortiment. Sortimendi kasv tuleneb eelkõige lisandunud importtoodete arvelt. Kui kodumaise toodangu osas tuli juurde vaid uusi viinasid, siis importtoodete valik täienes nii mahla (42%), viina (37%) kui ka õlle (24%) osas.

Hinnad. Jookide kategoorias tervikuna on langenud alkoholsete toodete hinnad, ent mittealkohoolsed joogid on aastaga kallinenud. Õlle keskmine hind langes 13% ja viina keskmine hind 1%, mahl aga kallines 10%. Kodumaise õlle ja mahla hind tõusid (vastavalt 3% ja 18%), viina hind püsis aga samal tasemel. Importõlle hind aga odavnes (17%), kuid viin ja mahl kallinesid (10% ja 6%). 2013. aastal on vaadeldud kategooriate jookide puhul kodumaine toodang impordist odavam. Eestis toodetud viin on välismaistest konkurentidest keskmiselt 32%, õlu 18% ja mahl 14% odavamad.

Käive. 2012. aasta andmete põhjal hindavad kaupmehed kodumaise alkoholi osakaaluks vastavate tootegruppide kogukäibes rohkem kui pool. Täpsemalt moodustab kodumaise õlle käive kogu õlle käibest 75%, viina puhul on vastav näitaja 61%. Siiski on mõlemas kategoorias eelmise aastaga võrreldes näha kerget langust. Ka mahla kategoorias on toimunud kodumaise toodangu käibe osakaalu vähenemine 47%-lt 37%-le.

Tarbimine. TNS Emori uuringu „Eesti elanike toidukaupade ostueelistused ja hoiakud 2012“ andmetel eelistab vaadeldud jookide kategoorias ainult või peamiselt kodumaiseid jooke vähemalt pool tarbijatest. Kõige kõrgem on kodumaise õlle eelistajate osakaal – 77%. Kodumaist viina ostab ainult või peamiselt 50% tarbijatest ning kodumaist mahla 66%.

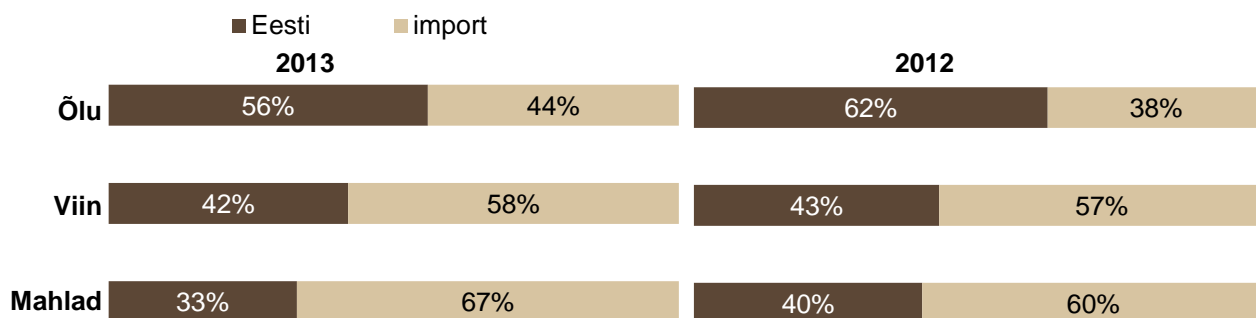
			Õlu	Viin	Mahl
Eesti keskmiselt	Kokku	2013	100,7	64,7	44,1
		2012	92,0	53,8	35,4
	muutus ± %		9%	20%	25%
	Eesti	2013	56,8	27,3	14,5
		2012	56,7	23,0	14,5
	muutus ± %		0%	19%	0%
	import	2013	43,8	42,0	29,6
		2012	35,3	30,7	20,9
muutus ± %		24%	37%	42%	
Tallinna hüpermarketid	Kokku	2013	138,5	66,3	60,8
		2012	149,3	81,0	51,0
	Eesti	2013	59,5	25,5	23,8
		2012	76,5	30,3	21,3
	import	2013	79,0	40,8	37,0
		2012	72,8	50,8	29,8
Tallinna väiksemad toidupood	Kokku	2013	77,0	67,5	40,0
		2012	80,0	45,0	25,0
	Eesti	2013	46,0	23,5	11,0
		2012	50,5	15,5	10,5
	import	2013	31,0	44,0	29,0
		2012	29,5	29,5	14,5
suured linnad	Kokku	2013	97,4	61,3	54,0
		2012	79,0	23,3	30,4
	Eesti	2013	58,3	28,3	16,3
		2012	52,3	27,1	12,0
	import	2013	39,1	33,0	37,7
		2012	26,7	26,3	18,4
väiksemad linnad ja maa-asulad	Kokku	2013	93,9	66,3	30,7
		2012	84,0	48,2	34,8
	Eesti	2013	56,6	27,8	10,4
		2012	54,1	21,5	14,3
	import	2013	37,3	38,5	20,4
		2012	29,9	26,6	20,4

Allikas: TNS Emor, alkohoolsete jookide sortimendi- ja hinnavaatlus

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

Kodumaise ja importtoodete osakaal: joogid
(nimetuste alusel)

Joonis 12

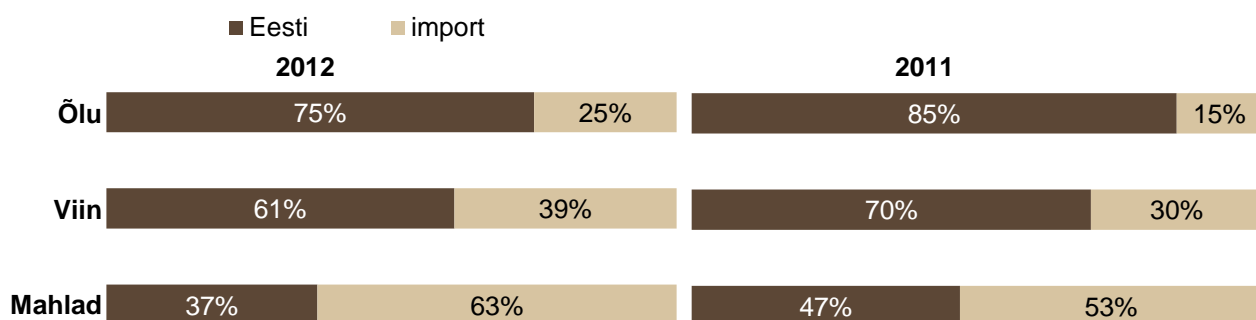

Allikas: TNS Emor, alkohoolsete jookide sortimendi- ja hinnavaatlus

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

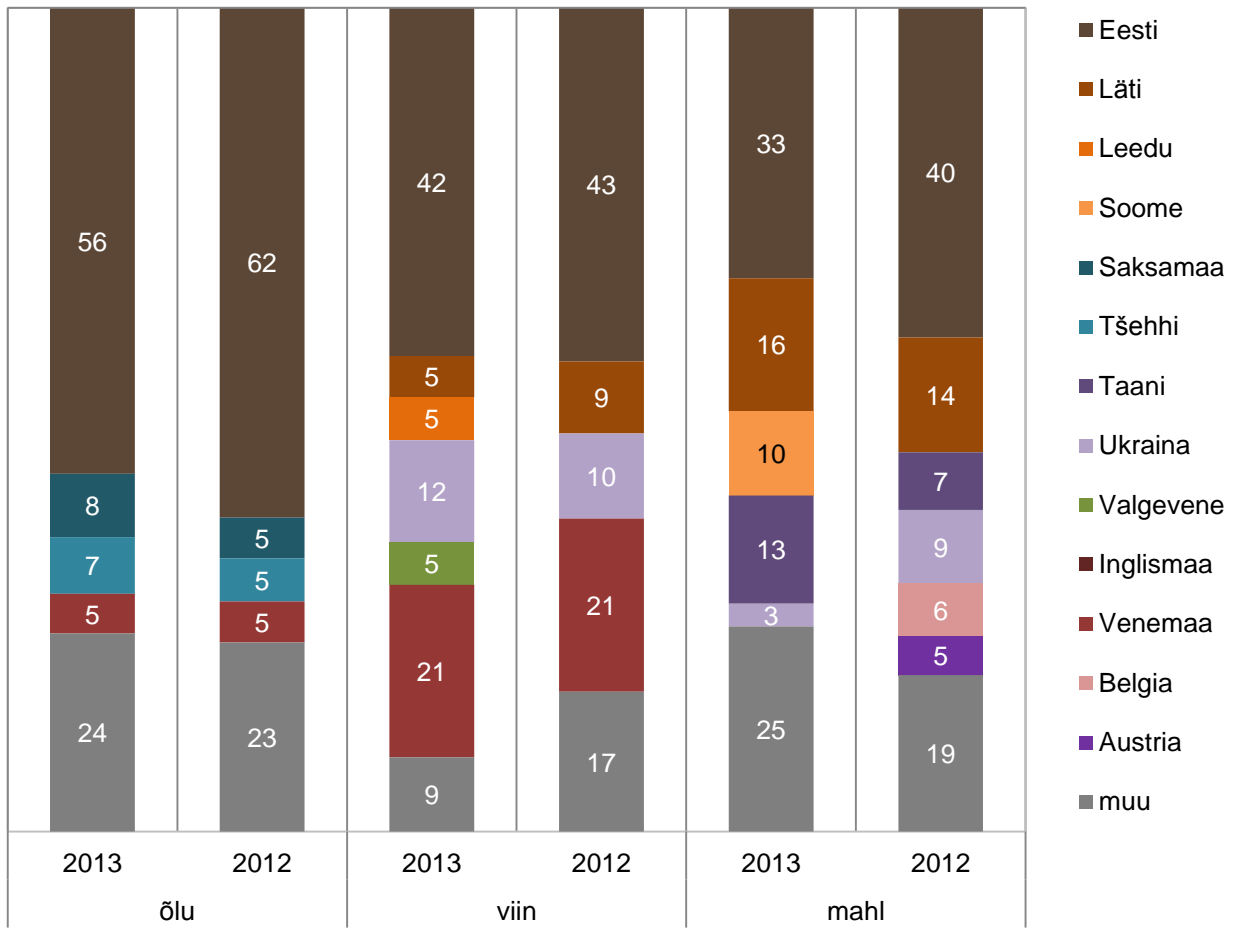
Kodumaise ja importtoodete osakaal: joogid
(müügikäibe alusel)

Joonis 13

Allikas: TNS Emor, alkohoolsete jookide sortimendi- ja hinnavaatlus

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus, jaekettide esindajate andmed

Allikas: TNS Emor, alkohoolsete jookide sortimendi- ja hinnavaatlus

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

			Õlu	Viin	Mahl
Eesti keskmiselt	Kokku	2013	1,73	17,32	1,29
		2012	1,98	17,47	1,17
	muutus ± %		-13%	-1%	10%
	Eesti	2013	1,68	14,53	1,22
		2012	1,64	14,58	1,03
	muutus ± %		3%	0%	18%
	import	2013	2,06	21,52	1,41
		2012	2,47	19,64	1,33
muutus ± %		-17%	10%	6%	
Tallinna hüpermarketid	Eesti	2013	1,72	13,95	1,66
		2012	1,75	15,74	1,05
	import	2013	2,08	22,00	1,66
		2012	2,66	21,03	1,43
Tallinna väiksemad toidupoed	Eesti	2013	1,65	14,11	0,96
		2012	1,51	13,58	1,02
	import	2013	1,98	18,64	1,17
		2012	2,12	16,08	1,59
suured linnad	Eesti	2013	1,70	14,75	1,28
		2012	1,67	14,56	1,04
	import	2013	2,31	21,57	1,47
		2012	2,50	20,18	1,22
väiksemad linnad ja maa-asulad	Eesti	2013	1,66	14,62	0,96
		2012	1,60	14,15	1,01
	import	2013	1,91	21,58	1,23
		2012	2,33	18,94	1,29

Allikas: TNS Emor, alkohoolsete jookide sortimendi- ja hinnavaatlus

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

Päritolumaa	Hind		muutus 2013/2012 ± %
	2013	2012	
Olu			
Läti	1,22	1,31	-7%
Poola	1,12	1,49	-25%
Taani	2,12	1,60	32%
Eesti	1,68	1,64	2%
Leedu	2,01	1,68	20%
Holland	2,47	2,37	4%
Viin			
Eesti	14,53	14,58	0%
Ukraina	17,25	16,35	5%
Läti	18,86	18,06	4%
Venemaa	21,85	21,49	2%
Soome	24,68	22,15	11%
Mahlad			
Leedu	0,79	0,85	-7%
Läti	0,95	1,00	-5%
Eesti	1,22	1,03	18%
Soome	1,45	1,10	32%
Belgia	1,28	1,13	13%
Taani	2,08	2,11	-1%

Allikas: TNS Emor, alkoholsete jookide sortimendi- ja hinnavaatlus

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

TNS

Muud toidukaubad

MUUD TOIDUKAUBAD

Loomsed ja taimsed rasvad

Margariin

Vaatlusperioodil oli kauplustes müügil keskmiselt 22 nimetust margariine, keskmiselt oli selles kategoorias kauplustes saadaval 2 kodumaist ja 20 välismaist toodet (tabel 14).

Margariinide tootekategoorias oli kodumaiste toodete osakaal sortimendis nimetuste alusel 10%. Lisaks Eestis toodetud margariinile olid sortimendis veel esindatud Poolas (39%), Soomes (23%) ja väiksema nimetuste arvuga Hollandis ja Leedus toodetu (joonis 17).

Margariini keskmine hind kauplustes oli 3,3 €/kg (tabel 15). Kodumaise margariini hinnaks kujunes 5,69 €/kg, vastav importtoode maksis aga 2,72 €/kg.

Kaupmehed hindasid 2012. aasta margariinide kogukäibest Eesti toodangu osakaaluks 18% (tabel 16).

Toiduõli

Keskmiselt oli Eesti kauplustes müügil 44 nimetust toiduõlised, neist 2 kohaliku päritoluga toodet ja 42 välismaist (tabel 14).

Kogu toiduõli sortimendist on kodumaise toiduõli osakaal nimetuste alusel 5%. Importtoiduõlide sortimendis olid suurima osakaaluga Belgias, Hiapaanias, Itaalias ja Saksamaal toodetud toiduõlid (joonis 17).

Toiduõli keskmine hind kauplustes oli 2,6 €/l (tabel 15). Kodumaise ja importtoote hinnad olid võrdlemisi sarnasel tasemel. Eestis valmistatud õli maksis keskmiselt 2,48 €/l, välismaine aga 2,59 €/l.

2012. aastal oli kaupmeeste hinnangul kogu toiduõli müügikäibest kohaliku toodangu osakaal 17% (tabel 16).

Konservkurgid

Keskmiselt oli Eesti kauplustes müügil 20 nimetust konservkurki, ülekaalus olid kohaliku päritolu tooted (vastavalt 12 ja 7 nimetust) (tabel 14).

Kogu konservkurgide sortimendist oli kodumaise toodangu osakaal konservkurgide kategoorias nimetuste alusel 58% (joonis 17). Lisaks kodumaistele konservkurgidele oli sortimendis enam esindatud veel Poola tooted, ülejäänud importtoodang jagunes erinevate väiksema osakaaluga riikide vahel.

Konservkurgide keskmine hind kauplustes oli 2,4 €/kg (tabel 15). Kohaliku päritolu konservkurg maksis sortimendivaatluse ajal Eesti kauplustes keskmiselt 3,13 €/kg, importkonservkurg aga 1,79 €/kg.

Jaekettide esindajad hindasid 2012. aastal kodumaise konservkurgi osakaaluks konservkurgide rahalises käibes 37% (tabel 16).

Värske kurk

Keskmiselt oli Eesti kauplustes müügil 3 nimetust värsket kurki, võrdselt olid esindatud kohalikud tooted ja välismaal kasvatatud sordid (tabel 14).

Kogu värsket kurgi sortimendist oli kodumaise toodangu osakaal nimetuste alusel 49% (joonis 17). Importkurgide sortimendist moodustasid suurema osa Hispaania ja Rootsi toodang, ülejäänud riikide kurgide osakaal sortimendis oli väiksem (joonis 17).

Värske kurgi keskmine hind kauplustes oli 2,2 €/kg (tabel 15). Eesti kurk maksab kauplustes 2,68 €/kg, märgatavalt odavam on aga importkurg keskmise hinnaga 1,77 €/kg.

Kodumaise kurgi osakaaluks kurgide kogukäibest hindavad kaupmehed 2012. aasta tulemuste põhjal 36% (tabel 16).

Tomat

Keskmiselt oli Eesti kauplustes müügil 4 nimetust värsket tomatit, neist sisuliselt kõik välismaised (tabel 14).

Kogu tomatite sortimendist oli kodumaiste tomatite osakaal nimetuste alusel 11% (joonis 17). Importtoodete hulgas olid suurema osakaaluga esindatud Hispaania, Hollandi ja Maroko tomatid.

Tomatite keskmine hind Eesti kauplustes oli 2013. aasta sortimendivaatluse ajal 2,6 €/kg (tabel 15). Kodumaine tomat maksis 4,05 €/kg, importtomat aga 1,76 €/kg.

Kaupmehed hindavad kogu tomatite müügikäibest kodumaise tomati osakaaluks 2012. aastal 11% (tabel 16).

KOKKUVÕTE

Sortiment. Muutused taimerasvatoodete ja köögiviljade sortimendis on olnud erisuunalised. Margariini (14%), toiduõli (6%) ja värskel kurgil (4%) valik on laienenud, konservkurgi (5%) ja tomati sortiment (2%) aga vähenenud. Eesti toodete osas on muutuste suurus olnud sisuliselt marginaalne, jäädes ühe tootenimetuse piiresse tooterühma kohta. Importtoodetest on toiduõli (9%) ja margariini (7%) sortiment kasvanud, vähenenud aga konservkurgide (18%) sortiment.

Hinnad. Vaadeldavates kategooriates on keskmised hinnad liikunud pigem tõusvas joones. Eesti kauplustes on kasvanud värskel kurgil (42%), margariinide (16%), konservkurgi (1%) ja tomati (1%) hinnad, mõnevõrra langenud on vaid toiduõli (3%) keskmine hind.

Importtoodetest enam on tõusnud kodumaiste toodete hinnad – nii näiteks on Eesti kurgil hind tõusnud 52% ja kohalikku päritolu margariin kallinenud 46%, ka kodumaine konservkurg maksab 26% rohkem kui möödunud aastal. Siiski on näiteks Eesti toiduõli odavnenud 12% ning kodumaine tomat 4%. Importkauba osas on enim tõusnud hind värskel kurgil (33%), samuti on 2011. aastaga võrreldes 6% kallimad importmargariinid ning 3% kallim välismaine toiduõli. Odavnenud on importkonservkurg (16%) ja importtomat (12%).

Kui võrrelda köögivilja ja taimerasvatoodete hindu kodumaiste ja importtoodete osas, selgub, et ainuke soodsama hinnaga Eestimaine toode on tomat. Kõikides ülejäänud tootegruppides on kodumaine kaup märkimisväärselt kallim.

Käive. Kaupmeeste hinnangul on kodumaise kauba käibe osatähtsus kogu vastava tootegrupi käibes tõusnud 2012. aastal taimerasvatoodete hulgas. Kodumaise margariini käibe osatähtsus on tõusnud 5%-lt 18%-le ning toiduõli 15% 17%-le. Seevastu köögiviljade osas on kodumaise tootangu käibe osakaal vähenenud. 2011. aastal oli kodumaise konservkurgi osatähtsus konservkurgide kogukäibes 60%, 2012. aastal on see aga vaid 37%. Värskel kurgil osas vähenesid osakaalud 59%-lt 36%-le ning tomatil 25%-lt 11%-le.

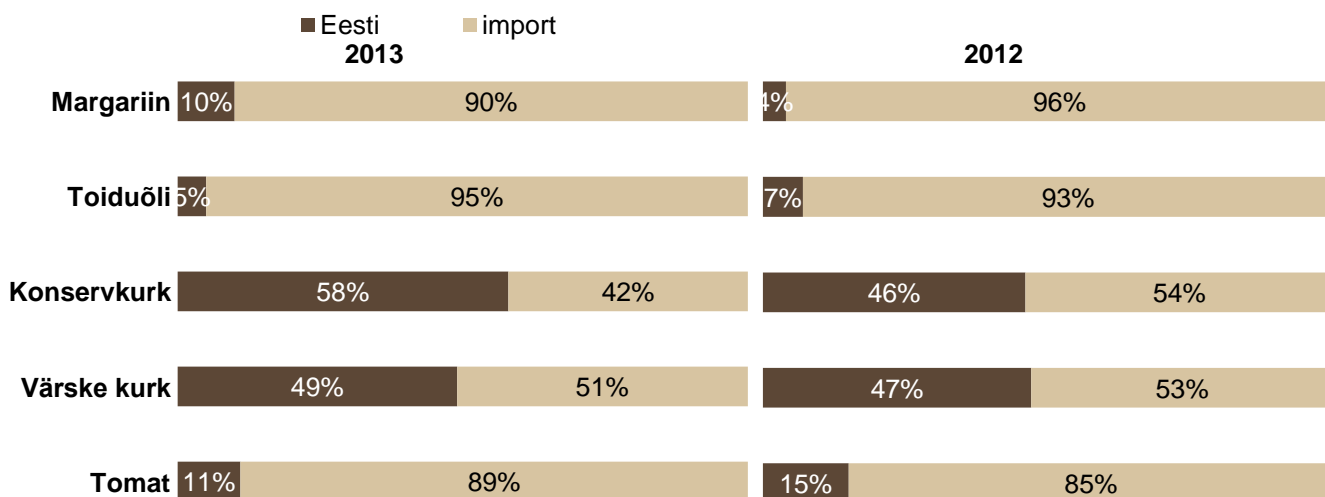
Tarbimine. TNS Emori uuringu „Eesti elanike toidukaupade ostueelistused ja hoiakud 2012“ andmetel väidab 51% elanikest end tarbivat ainult või peamiselt kodumaist toiduõli. Kodumaise värskel köögivilja tarbijaid on 70%.

			Margariin	Toiduõli	Konservkurk	Värske kurk	Tomat
Eesti keskmiselt	Kokku	2013	21,8	44,1	20,3	2,7	4,2
		2012	19,1	41,6	21,5	2,6	4,3
	muutus ± %		14%	6%	-5%	4%	-2%
	Eesti	2013	2,2	2,1	11,8	1,3	0,5
		2012	0,8	3,1	12,3	1,2	0,7
	muutus ± %		...	...	-4%	...	...
	import	2013	19,6	42,0	7,2	1,4	3,8
		2012	18,3	38,5	8,8	1,4	3,7
muutus ± %		7%	9%	-18%	...	2%	
Tallinna hüpermarketid	Kokku	2013	30,5	63,5	25,5	3,0	6,3
		2012	25,8	64,0	31,5	2,8	8,3
	Eesti	2013	3,0	3,3	13,8	1,0	1,0
		2012	0,8	3,8	17,0	1,3	1,8
	import	2013	27,5	60,3	11,8	2,0	5,3
		2012	25,0	60,3	14,5	1,5	6,5
Tallinna väiksemad toidupoeid	Kokku	2013	20,0	44,5	16,5	2,5	4,5
		2012	18,0	49,0	16,0	3,0	5,0
	Eesti	2013	2,5	2,0	9,0	1,0	0,0
		2012	0,5	2,0	8,5	1,5	0,0
	import	2013	17,5	42,5	7,5	1,5	4,5
		2012	17,5	47,0	7,5	1,5	5,0
suured linnad	Kokku	2013	20,6	43,7	21,6	2,6	3,9
		2012	18,6	29,3	17,4	3,2	2,8
	Eesti	2013	2,4	1,8	12,4	1,4	0,8
		2012	1,1	2,3	10,7	1,3	1,0
	import	2013	18,1	41,9	9,1	1,3	3,1
		2012	17,5	27,0	6,8	1,8	2,2
väiksemad linnad ja maa-asulad	Kokku	2013	20,1	37,4	18,2	2,7	3,7
		2012	17,3	42,2	21,3	2,2	3,6
	Eesti	2013	1,7	1,9	11,0	1,5	0,2
		2012	0,7	3,7	12,5	1,1	0,4
	import	2013	18,4	35,5	9,1	1,3	1,3
		2012	16,5	38,5	8,7	1,1	3,3

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

Kodumaise ja importtoodete osakaal: muud toidukaubad
(nimetuste alusel)

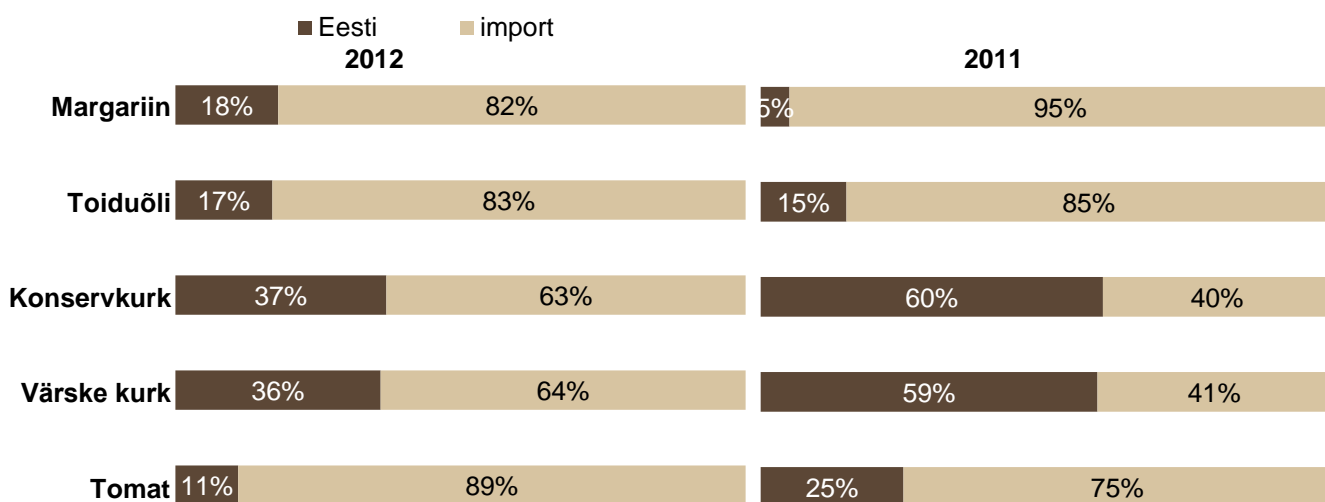
Joonis 15

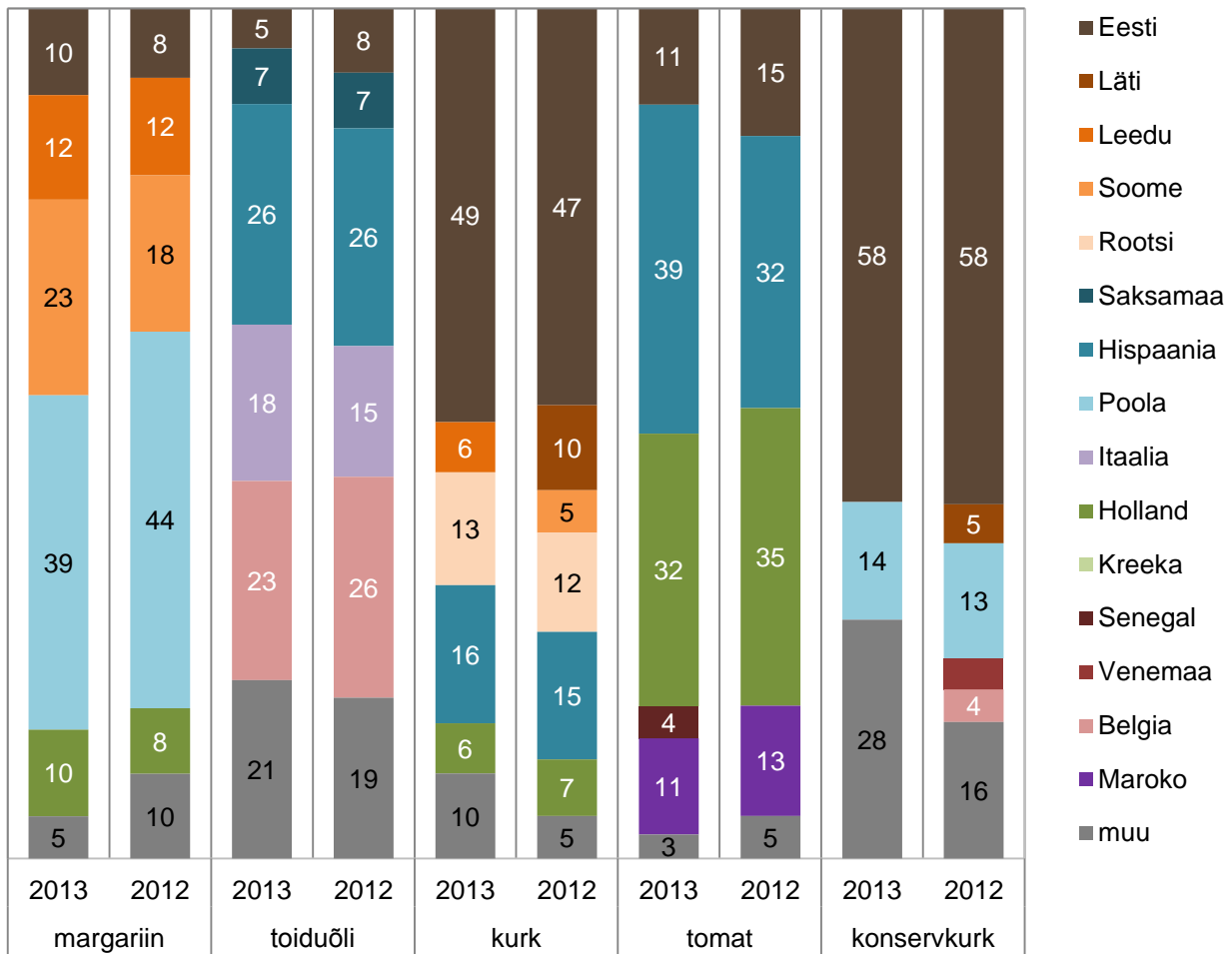
Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

Kodumaise ja importtoodete osakaal: muud toidukaubad
(müügikäibe alusel)

Joonis 16

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus, jaekettide esindajate andmed

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

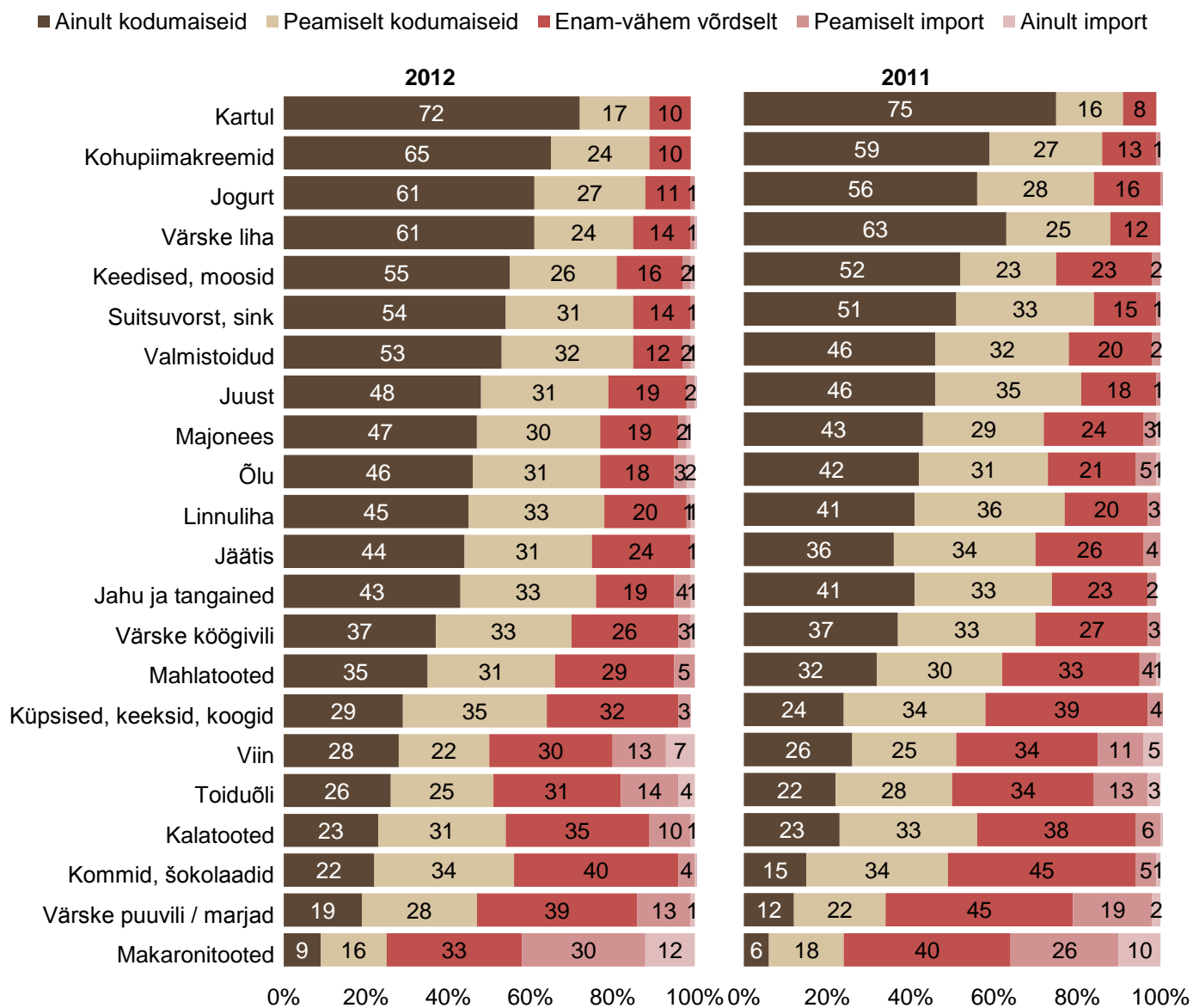
			Margariin	Toiduõli	Konservkurk	Värske kurk	Tomat
Eesti keskmiselt	Kokku	2013	3,25	2,56	2,36	2,22	2,55
		2012	2,80	2,63	2,33	1,56	2,53
	muutus	± %	16%	-3%	1%	42%	1%
	Eesti	2013	5,69	2,48	3,13	2,68	4,05
		2012	3,89	2,80	2,48	1,76	4,24
	muutus	± %	46%	-12%	26%	52%	-4%
	import	2013	2,72	2,59	1,79	1,77	1,76
		2012	2,56	2,52	2,12	1,33	2,00
	muutus	± %	6%	3%	-16%	33%	-12%
Tallinna hüpermarketid	Eesti	2013	6,01	2,49	3,62	2,63	4,17
		2012	4,21	3,01	2,66	1,99	4,95
	import	2013	2,77	2,59	1,82	2,24	1,66
		2012	2,54	2,61	2,12	1,75	2,46
Tallinna väiksemad toidupoeid	Eesti	2013	3,75	2,82	2,80	2,45	-
		2012	3,71	2,28	2,10	1,43	-
	import	2013	2,71	2,59	1,70	1,39	1,69
		2012	2,67	2,51	1,60	1,12	2,19
suured linnad	Eesti	2013	6,16	2,50	3,25	2,68	4,18
		2012	4,10	2,59	2,49	1,76	3,16
	import	2013	2,71	2,58	1,84	1,72	1,68
		2012	2,59	2,49	2,30	1,33	1,89
väiksemad linnad ja maa-asulad	Eesti	2013	4,72	2,41	2,52	2,72	3,60
		2012	3,65	2,91	2,43	1,75	4,62
	import	2013	2,70	2,61	1,71	1,53	1,95
		2012	2,52	2,52	2,09	1,20	1,79

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi ja hinnavaatlus

Päritolumaa	Hind		muutus 2013/2012 ± %
	2013	2012	
Margariin			
Leedu	2,74	2,44	12%
Poola	2,66	2,44	9%
Holland	3,11	2,95	6%
Soome	2,39	2,30	4%
Eesti	5,69	3,89	46%
Toiduõli			
Venemaa	2,26	2,23	1%
Belgia	2,72	2,67	2%
Eesti	2,48	2,80	-12%
Konservkurk			
Venemaa	1,11	1,42	-22%
Läti	1,63	1,69	-4%
Poola	1,86	1,70	10%
Saksamaa	2,54	1,75	45%
Eesti	3,13	2,48	26%
Tomat			
Maroko	1,54	1,39	10%
Holland	1,82	1,95	-6%
Hispaania	1,76	3,99	-56%
Eesti	4,05	4,24	-5%
Kurk			
Hispaania	1,45	1,28	13%
Rootsi	1,50	1,30	15%
Holland	1,27	1,51	-16%
Senegal	2,89	1,57	84%
Eesti	2,68	1,76	52%

Allikas: TNS Emor, Eesti toidukaupade positsioon siseturul, sortimendi- ja hinnavaatlus

Allikas: TNS Emor, Eesti elanike toidukaupade ostueelistused ja hoiakud 2012